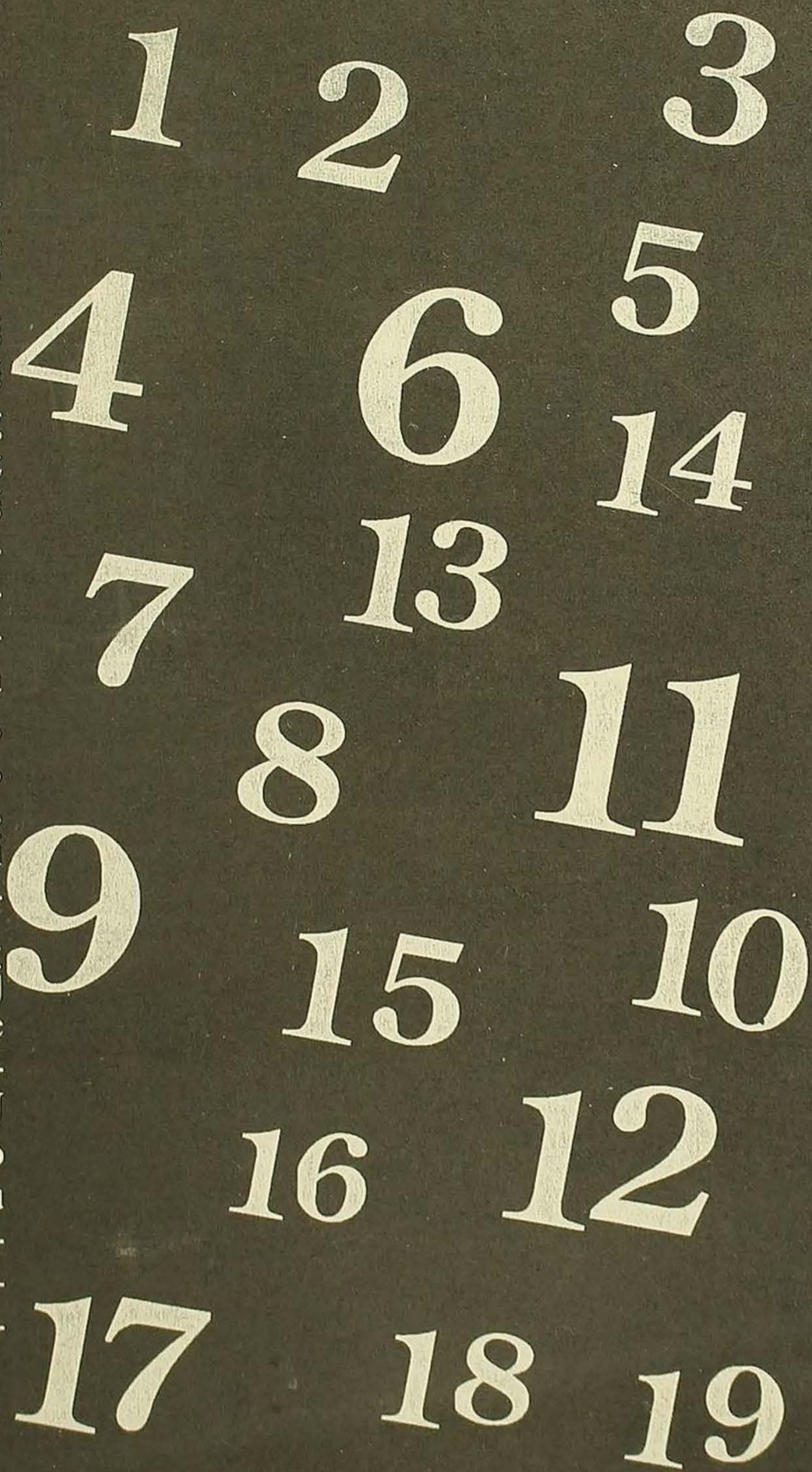

Subotički Glasnik

Godina IV. ❖ Broj 74 ❖ 13. rujna 1997. ❖ Cijena 2 dinara

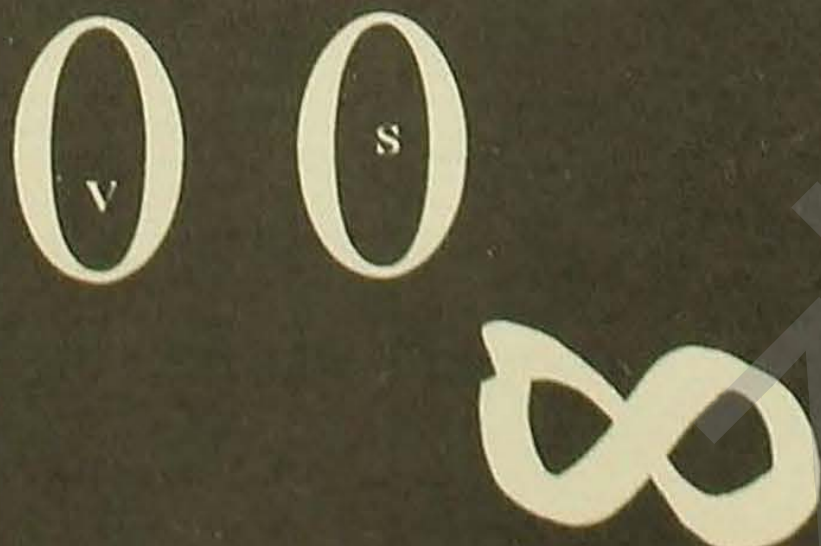
Zanimljiva matematika

Ovaš sto jedan pos-
 t dinara manje
 odrednoga glasa (al'
 rijebas), pola baciš
 more, pola daš
 aru vratiš Bogu dug
 zaeš na izbore bez
 zbra i onda ti još
 ostne dvadeset iz-
 borih listi u izbor-
 noj jedinici „Su-
 botička“. Odluči se za
 glasovanje od 0, 1, 2,
 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
 12, 13, 14, 15, 16, 17,
 18, 19. Ostavljam ti
 da zabereš i zao-
 truiš jednu listu.
 Pitanje koji broj
 aoružiti je pitanje
 naš prošlosti a dje-
 je budućnosti. U
 ovom slučaju, ako
 aoružite broj 0 u
 ovoj izbornoj jedini-
 ci obit ćete naj-
 manje sigurno jed-
 nog zastupnika.

Majka Terezija

Osvetiti svoj život drugima je žrtva puna
 ljubavi, nade i vjere u ovozemaljski život.
 Uprkos jednokratnosti, ipak on ne prolazi bez
 misli i svrhe.

Lady Di

„Ne zbog mržnje,
već zbog ljubavi ...“

rodenal

Dan grada 1. rujna

Nagrade graditeljima mostova

Ove je godine Dan grada, 1. rujna, obilježen
 svečanom sjednicom Skupštine općine, te
 dodjelom priznanja „Počasni građanin“ i „Pro
 urbe“. Premda su sjednici nazočili mnogobrojni
 gosti i uzvanici, od kojih izdvajamo Vilfrida
 Grubena, veleposlanika Republike Njemačke,
 Jánosa Tótha, veleposlanika Republike
 Mađarske, Ajala Levija, predstavnika Vele-
 poslanstva Izraela, gradonačelnike Beograda,
 Budimpešte i Segedina, Zorana Đinđića,
 Gábora Demskog i Istvána Szalaia, te pred-
 stavnike susjednih općina, sjednici se ni ovo-
 ga puta nisu odazvali predstavnici SPS-a i
 JULJ-a, svjedočeći tako da prošlost Subotice ne
 razumiju, a da im naponi lokalne vlasti za
 očuvanjem tradicije, te gradnje povjerenja
 među narodima nisu bliski.

Svečanu sjednicu otvorio je gradonačelnik
 Subotice József Kasza, a nakon njega skupu se
 obratio dopredsjednik SO Mirko Bajić, is-
 taknuvši, među ostalim, kako se suživot u
 ovome gradu svjedočio i kako se može svjedočiti
 samo djelom, a ne parolama. U svojem
 obraćanju, gradonačelnik Kasza naglasak je
 stavio na pogubne posljedice centralizirane
 Srbije, što nužno dovodi do osiromašenja svih
 gradova, pa tako i Subotice. Zoran Đinđić je
 ukazao na činjenicu kako je Subotica pravo
 mjesto u kome se može razumjeti što znači za-
 jednički život, dok je Demszky istaknuo kako je
 Subotica, iz perspektive Mađarske, jedan od na-
 jvažnijih mostova u ovoj regiji između mađarske
 i srpske kulture i naroda.

Tajnica SO Subotica Gabriella Ágoston
 otvorila je središnji dio sjednice obrazlaganjem
 Odluke SO o dodjeli, prošle godine ustanov-
 ljenih, priznanja „Počasni građanin“ i „Pro
 urbe“. Ove godine priznaje „Počasni građanin“
 dobili su legenda subotičkog i jugoslavenskog
 nogometa Tihomir Bata Ognjanov i doajen
 subotičke arhivistike Gáspár Ulmer. Nagradu
 „Pro urbe“ za ovu godinu dobili su književnik i
 publicist Boško Krstić, akademska vajarka
 Ana Bešlić, ultramaratonka Elvira Jánosi,
 ekonomist Mihály Szecesei, te srednja Muzička
 škola. U ime nagrađenih zahvalili su se Ana
 Bešlić i Mihály Szecesei.

(t. ž.)

Politička početnica

Čovjek u životu bez republičkih izbora i nema neki veći izbor. Iz toga su izbori lijepa folklorna zabava. Ako netko nije u to uvjeren, neka prošetna ulicama još negrada Subotice i pogleda izložbu izbornih plakata. Ovdje mašta sustiže imaginaciju, a dobar ukus ne znači ništa. Tako.

Visina političke nam kulture u Subotici potvrđuje izborna lista za Izbornu jedinicu 5. Subotičani su toliko politički obrazovani da im nikakva poduka iz političke početnice nije potrebna. Za ove, tzv. republičke izbore, pojavilo se u Izornoj jedinici 5 ni manje ni više nego dvadeset izbornih listi. Pamet da stane. Navodimo ih, redom, povijesti radi kako bi se robovlasnička Atena mogla naučiti balkanskoj demokraciji...

1. SRPSKA RADIKALNA STRANKA – DR. VOJISLAV ŠEŠELJ? 2. DEMOKRATSKA STRANKA VOJVODANSKIH MADARA – AGOSTON ANDRAS? 3. SRPSKI POKRET OBNOVE – VUK DRAŠKOVIĆ! 4. SAVEZ GRAĐANA SUBOTICE – MIRKO BAJIĆ!! 5. SAVEZ KOMUNISTA JUGOSLAVIJE – OLAJOS NAGY MIKLOS? 6. SOCIJALDEMOKRATIJA – DR. VUK OBRADOVIĆ! 7. DEMOKRATSKI POKRET VOJVODANSKIH MADARA – PAPP DR. FERENC? 8. KOALICIJA SOCIJALISTIČKE PARTIJE SRBIJE, JUGOSLAVENSKE LJEVICE I NOVE DEMOKRACIJE – SLOBODAN MILOŠEVIĆ?? 9. DEMOKRATSKI SAVEZ HRVATA U VOJVODINI – BELA TONKOVIĆ! 10. VOJVODANSKA STRANKA – PROF. DR. NIKOLA TOMAŠEV? 11. SAVEZ VOJVODANSKIH MADARA – KASZA JOZSEF!! 12. KOALICIJA „VOJVODINA“ – NENAD ČANAK, DRAGAN VESELINOV! 13. DEMOKRATSKA ZAJEDNICA VOJVODANSKIH MADARA – DR. PALL SANDOR? 14. „FERENC DR. KERMENDI KRŠĆANSKO-DEMOKRATSKO SJEDINJENJE“? 15. KOALICIJA DEMOKRATSKE ALTERNATIVE, SELJAČKE STRANKE SRBIJE I PENZIONERSKE PARTIJE – NEBOJŠA ČOVIĆ! 16. PARTIJA PRIRODNOG ZAKONA – BRANKO ČIČIĆ? 17. GRUPA GRAĐANA BLAŠKO GABRIĆ – PRIVREDNICI SUBOTICE, BAČKE TOPOLE I MALOG IDOŠA! 18. GRUPA GRAĐANA SJEVERNA BAČKA – ANTUN RUDINSKI? 19. VOJVODANSKA ZELENA STRANKA – DORDE MEZNERIĆ?

Dvadeseta lista pod rednim brojem nula odnosi se na sve one birače koje sigurno dobijaju bar dva republička zastupnika i tri predsjednika Republike. Njihova je sreća što će izmijeniti politički nazor na politički svijet ove Republike, samim tim što na ove demokratske izbore izaći neće. Da ne bi bili političke alfabete, urednik „Žiga“ glasovat će i ovoga puta za Zoricu B. i Mariju K., odnosno za Gonsalesa. Moja velika muka je životna neizvjesnost za koga će moja strana glasovati, jer nema sumnje da će se na nekoj glasačkoj listi naći.

P. S.: Semnatičk, iznakovi interpunkcije („?““, „!““) u ovom tekstu imaju političku konotaciju).

Vojislav Sekelj

Šta da Vam kažem?

Hvala gosn' Braco

Srbija je bogata zemlja. To, međutim, mnogi ne shvataju. Eto, na primer, Nemci. O Nemcima sam mislio da su inteligentniji, da to shvataju, ali oni o nama, Srbima, misle sasvim drugačije. Misle da smo nekakva beda pa nam poslaše deset autobusa da se Beograđani njima voze s posla i na posao. U papirima o poklon-paketu piše, zamislite, da se autobusi Beogradu daju „kao oblik humanitarne i socijalne pomoći“. Pih, i sram ih bilo. Nama, kobjagi, treba nekakva humanitarna pomoć. Nama, bogatoj zemlji, na brdovitom Balkanu htedoše Nemci po drugi, treći ili ko zna koji put da uvale. E, nećete gospodo pa taman podigli još jedan Berlinski zid. Na našu sreću, bez navodnika ima ljudi koji su odmah ukapirali i prozreli namere Nemaca. Hteli su nam uvaliti krntije, svoj ekološki otpad. Kako se zna ko u ovoj zemlji brine o budnosti i bezbednosti, milicija je pomno čekala „Berlince“ punih deset dana. Kada je gosn. Braca dao saglasnost da se poklon ne carini, milicija se učtivo rasporedila od „Zorke“ do graničnog prelaza i sačekala 9. septembar, dan kada je autobusima dato zeleno svetlo da krenu ka Beogradu. U celoj priči sa poklon-autobusima, Braca je ispao džek. Pravi, pravcati. Na Kelebiji su ljude iz beogradskog GSP-a sačekali carinici, čak i upravnik, počastili ih pićem i formalnosti sredili za manje od pola sata. Srećno, počeli su carinici, ali je na prvoj krivini, na samo 200 metara od prelaza, prva saobraćajna policijska patrola zaustavila poslednja dva autobusa.

Sistem kontrole je, da ne odugovlačimo, bio sledeći: svakih kilometar-dva policija je zaustavljala po dva poslednja autobusa iz kolone. Kada su stigli u blizinu „Zorke“, na prilazu Subotici, poklonprimaoci su shvatili da njihovih autobusa – nema. Policajci su, vršeći „redovnu“ kontroluu posumnjali da u volanima autobusa ima lufta i da se moraju prekontrolisati „sile kočenja“. Autobusi su, po nalogu MUP-a, upućeni na vanredni tehnički pregled. Svi u „Suboticatrans“. Da se vidi, utvrdi, konstatuje i ustanovi kako su nam Nemci uvalili i kako autobusi nisu ispravni da voze narod po Beogradu. Dok pišemo ovaj tekst stručnjaci „Suboticatransa“, čiji su rad i kontrolu pomno kontrolisala dvojica inspektora MUP-a, ustanovili su da je osam autobusa potpuno tehnički ispravno. Kod dva autobusa su uočene reklame na zadnjem delu karoserije koje se moraju skinuti i razlike u „sili kočenja“ od 27%. Podsetimo, te su razlike dozvoljene do 20%. Što se tiče „lufta u volanu“, to nije pronađeno. Volani su bili OK. GSP Beograda ili Gradsku skupštinu koštaće vanredni tehnički pregledi oko 6.000,00 dinara. Maltretiranje vozača u ovu sumu nije uračunato, kao ni troškovi probnih tablica, jer policija ne dozvoljava da se u Beogradu pojave autobusi sa „COL“ tablicama. Bio bi to atak na naše biće. Odiseja sa „Berlincima“ biće, verovatno, završena kada ovaj list bude odštampan. A zašto je uopšte rađeno sve što je rađeno? Ja mislim da je to iz puke Bracikine ljubavi prema nama, Subotičanima. Odrali smo Beogradane za vanredni tehnički pregled. Ako je samo to, onda hvala gosn. Braco. Hvala u ime „Suboticatransa“, a što se tiče Beograđana, oni će Ti se zahvaliti na svoj način.

Milenko Popadić

Poraz

Za ono što slijedi (izbore) i za ono kako ćemo se mi postaviti spram toga (izaći i za koga glasovati ili bojkotirati) nedvojbeno se može imenovati kao još jedan u nizu velikih poraza. I to svih nas. Jer, sve ono što će se dobiti izborom ili bojkotom vrlo je malo spram onoga što smo svi mi izgubili, te kronično i dalje gubimo.

A izgubilo se i ovoga puta ljudsko dostojanstvo zbog neimanja granica u svjesnoj laži i nepoštenju političara; racionalnog pristupa u nalaženju rješenja političkih problema ponovno nalazimo samo u dobrim stranim udžbenicima iz politologije; granice ukusa su u predizbornim radnjama srozane na razinu blejeće marve; kompromitiranost i pristajanje na prevare malih političara i velikih opsjenara postaju opće značajke puka; očitovana bolećiva potreba da se zadovoljavamo malim, i uz to još i nevažnim stvarima, recimo tipa „da mi je slika na izbornom plakatu ili da mi se pojaviti na televiziji za vrijeme predstavljanja stranke“, kazuje da je mnogima ugodno boraviti u blatu ljudske bijede. Na kraju, čutnja kolektivne nemoći za promjene čini nas posljednjim predstavnicima mitskog razumijevanja svijeta.

Stoga ne moramo brinuti i puno od izbora očekivati. Jer, ovdje, izgleda, samo još Bog nije rekao zbogom.

(t. ž.)

Ovaj broj „Žiga“ izašao je uz potporu Fonda za otvoreno društvo.

Elektronsko izdanje „Žiga“ može se čitati na BBS-u Tipp-Topp Systema Subotica. Telefon: 024/552-552

ŽIG

13. rujna 1997.

broj 74

Izdavač: HKC „Bunjevačko Kolo“

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15, 2400 Subtica

Tel: ++381-24-28-334

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač i glavni i odgovorni urednik: Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog urednika: Tomislav Žiganov

Uredništvo:

Lazar Merковиć, Nela Skenderović, Mirko Kopunović

Tehnički urednik:

Jasmina Bačić

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod Ministarstva za informiranje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine.

ŽIG

izlazi svake druge subote

Velika i bogata večera nakon promidžbenog skupa SPS-a u Tavankutu

Što jes' jes' - ala jede SPS!

U kičerajsko oblijepljenom restoranu „Bunjevka“ (za kojom nimalo ne zaostaje i izdanje sela SPS-JULJ-ND plakatima, ali su, uzgred recimo, tutkalom polipirani gdje su stizali i tako na dulje vrijeme, da ne kažemo trajno, oštetili neke slike u Tavankutu, npr. zidove na ulazu u selo ili ispred Doma kulture), nakon promidžbenoga skupa SPS-a u Tavankutom Domu kulture u utorak, 9. rujna, 150-ak ljudi prionulo je na, samo po imenu zasluženu, bogatu večeru. Od njih, većinu nisu činili mjesni SPS-ari (budući ih u selu nema više od 100), ali su ovom prigodom na ovom najmanjom poslu poduprti nemalim brojem simpatizera (umirovljenici i veterani iz II svjetskog rata, članovi BKC-a, članovi i gradskog, ravnatelj i prosvjetno-odgojne škole). No, i pored toga, većinu su činili, za mnoge, s obzirom na meni, nekadašnjem objedom činili uvaženi gosti iz Subotice, Novog Sada, pa čak i nekolicina iz prijestolnice, predvođeni ministrom, koji obećava nastaviti s ratom Bunjevcima, Ratkom Matkovićem. Oni su bili i vidno odvojeni od mještanstva u pročelje dvorane. A to je, pored simboličkog značaja izdvojenosti „gazda“, donijelo je i veću i bolju ponudu s ne baš siromašne trpeze: više jela (dva puta je donešeno za stol glavno jelo – praseće pečenje), kvalitetnija i veća količina pića, te i služba ih služi specijalna poslužavornica nastala ovom prigodom iz Subotice. Da

su gosti i domaćini bili gladni od velikog napora, svjedoči i činjenica da je otišlo 6 odojaka i ne mali broj litara svakovrsnog pića. Specijalni, prijestolnički gosti dobili su i darove: po 1 litru najluksuznijeg pakovanja ljutovačke rakije, knjigu Marka Peića i Grge Bačlije „Bunjevačke narodne umotvorine“, dok su, s druge strane, izlišni gosti svakom nazočnom darivali SPS bedž „Za Srbiju“. Premda večerajući bez glazbe, gosti, ali i domaćini, pokazali su nezavidan stupanj neukusa i prostakluka. Recimo, jedan od gostiju smješten u pročelju dvorane dobacio je sponatno konobarici „Želim da popijem ruž sa tvojih usana, jer tvoje usne su najsočnije od sveg mogućeg pića u ponudi“! Domaćini su, pak, velebno odahnuli nakon odlaska gostiju, te pokazali niže oblike iskazivanja radosti, pa su uz netom pristiglu glazbu zapjevali pjesme s nacionalističkog repertoara „Marš na Drinu“, „Oj, vojvodo, Sindeliću“, da bi na koncu stigli do „Podvikuje bunjevačka vila“. Ovu večeru, prema našim pouzdanim saznanjima, financirao je vlasnik „Yucoma“ iz Tavankuta, Sive Mačković, koji je inače i odbornik u SO Subotica kao „nezavisni kandidat“.

Tako, eto, jedu i piju dečki koji su na vlasti u ovoj državi. I dok većina ljudi na jedvite jade sastavlja kraj s krajem, oni odabrani jedu i piju nemilice.

Tomislav Žigmanov

Nakon letnje pauze

Nemci u novim aktivnostima

U donetom programu rada za naredni period „Nemački narodni savez“ (Deutscher Volksverband) planira nastavak već započetih besplatnih kurseva nemačkog jezika za osnovce, srednjoškolarce i odrasle, ali i početak mnogih drugih događanja. Između ostalog radi se i o organizovanju besplatnog kursa nemačkog jezika za decu predškolskog uzrasta, koji bi, ukoliko zainteresovanost bude veća, mogao da preraste i u jednozastupničko odjeljenje za decu ovoga uzrasta, a nastavom na nemačkom jeziku.

U planu je i obeležavanje 3. oktobra, Dana nemačkog jedinstva, uz prigodan kulturni program, a svakog narednog meseca održaće se i poneko predavanje iz oblasti nemačke kulture, istorije itd. Decada je starijim članovima Saveza već pružena humanitarna pomoć u vidu prigradbenih proizvoda i sredstava za higijenu, a slediće još nekoliko sličnih akcija.

Takođe je unutar „Nemačkog narodnog saveza“ formirana mala biblioteka, zahvaljujući mnogim donatorima, među kojima je i mnogo naših sugrađana nemačke nacionalnosti. Zainteresovani će moći da koriste knjige, novine i časopise na nemačkom jeziku.

Kako je juna meseca ove godine između „Nemačkog narodnog saveza“ i druge organizacije Nemaca u Vojvodini, „Nemačkog udruženja Dunav“ (Deutscher Verein „Donau“), potpisan sporazum o saradnji, tako se i na polju zajedničkoga rada očekuju novi rezultati. Stoga „Nemački narodni savez“, radi upoznavanja sa ovim i mnogim drugim planiranim aktivnostima, poziva sve članove i simpatizere, kao i sve zainteresovane (naročito za kurs jezika za predškolsku decu) da dođu na druženje u prostorije Nepkera svakoga utorka od 19 časova.

Vesna Weiss

Otvorenje Velike dvorane

Nakon obnavljanja Velike dvorane HKC „Bunjevačko kolo“ SVEČANO OTVORENJE bit će upriličeno u nedjelju, 14. rujna, 1997. u 18 sati. Za ovu prigodu predviđen je kulturno-umjetnički program, u kome će sudjelovati Subotički tamburaški orkestar, Komorni orkestar Muzičke škole, Katedralni zbor „Albe Vidaković“ i članovi „Bunjevačkog kola“.

Na najpoznatijem marijanskom svetištu u Subotici

Svjetla i štovanje Gospe

Unatoč prohladnom i vjetrovitom vremenu, u subotu, 30. kolovoza, u večernjim satima, nakon moljenja „Marijine molitve“, krunice, održana je tradicionalna procesija svijećama na najpoznatijem marijanskom hodočasničkom mjestu u Subotici i njezinoj okolini, na Bunariću, na kojoj je sudjelovalo više od dvije tisuće vjernika, predvođenih subotičkim biskupom msgr. Ivanom Péntzesom i dvadesetak svećenika iz Subotičke biskupije. Uslijedila je sveta misa koju je već tradicionalno, uz koncelebraciju nekoliko župnika, predvodio katedralni župnik vlč. Stjepan Beretić. Nakon toga, jedna skupina vjernika bdijela je uz molitvu do jutarnjih sati. Sutradan, pak, u nedjelju, 31. kolovoza, središnje misno slavlje, koje je održana dvojezično (hrvatsko-madarski), predvodio je mjesni biskup, msgr. Ivan Péntzes, budući najavljeni gost umirovljeni biskup srijemsko-dakovačke biskupije msgr. Ćiril Kos od jugoslavenskih vlasti nije dobio obećanu vizu. Štovanja Gospe na bunarićkom svetištu završeno je poslije podne služenjem večernja vlč. Josipa Leista, a ovim je događajima ujedno i zvanično završena gradska manifestacija obilježavanja žetvenih svečanosti „Dužijanica '97“.

(Lj. k.)

Maksima Gorkog 26

Sub-Optika
SUBOTICA

Telefon: 551-045

RADNO VREME:

Radnim danom	9.30-12.00
	16.30-19.00
Subotom	9.00-12.00

Prepisivanje očnih pomagala i davanje savjeta za korišćenje istih, svakim radnim danom od 17.00-19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

- 10% popusta kod gotovinskog plaćanja
- plaćanje u više rata
- mogućnost žiralnog plaćanja

U slavu Marka Križevčanina

„Pokrenuto prije tri godine obnavljanjem i osvećenjem obiteljskog križa Gabrićevih na Hrvatskom Majuru, proštenje u ovom starom bunjevačkom mjestu nekoć ušorenih salaša, a danas gotovo pustom, postat će tradicionalnim, a održavat će se prve nedjelje nakon Bunaričkog proštenja.“

Rekao je to župnik iz Male Bosne vlč. Lazar Novaković na samom početku misnog slavlja u nedjelju, 7. rujna, na Hrvatskom Majuru pred oko 500 nazočnih vjernika, od kojih je većina podrijetlom iz ovoga kraja. Ono će se održavati na čast i slavu, pred dvije godine proglašenom hrvatskom svecu, Marka Križevčanina, koji je pred oko 400 godina umro u slovačkom gradu Košicama mučeničkom smrću. Ovom prigodom svečevu sliku malobošnjačkoj je župi „na javno štovanje“ darivao vlč. Andrija Anišić, župnik iz Kera (dio Subotice), inače podrijetlom sa salaša s Hrvatskog Majura. On je i održao svetu misu uz koncelebraciju mjesnog župnika, vlč. Antuna Gabrića i vlč. Andrije Kopilovića, koji je održao nadahnutu propovijed o poruci života Marka Križevčanina našim suvremenima.

(lj. k.)

Rizorizmi

- U ovoj zemlji se na sve čeka, osim na bolju budućnost.
- Prilegli smo na posao, a natalitet nam u padu.
- Čovjek koji je od riječi često ostaje bez riječi.
- Kad upalim svjetlo, padne mi mrak na oči.
- Do sada smo sve prokockali. Sada nam je jedina šansa kocka.
- Vlast nam je na jedinstvenoj liniji, a narod na različitim granicama.
- U Jugoslaviji se živi lošije nego u Sloveniji, ali se zato živi u kontinuitetu.
- Prilikom pravljenja Ustava vodilo se računa da za predsjednika nema ustava.

Dužo Ruzje

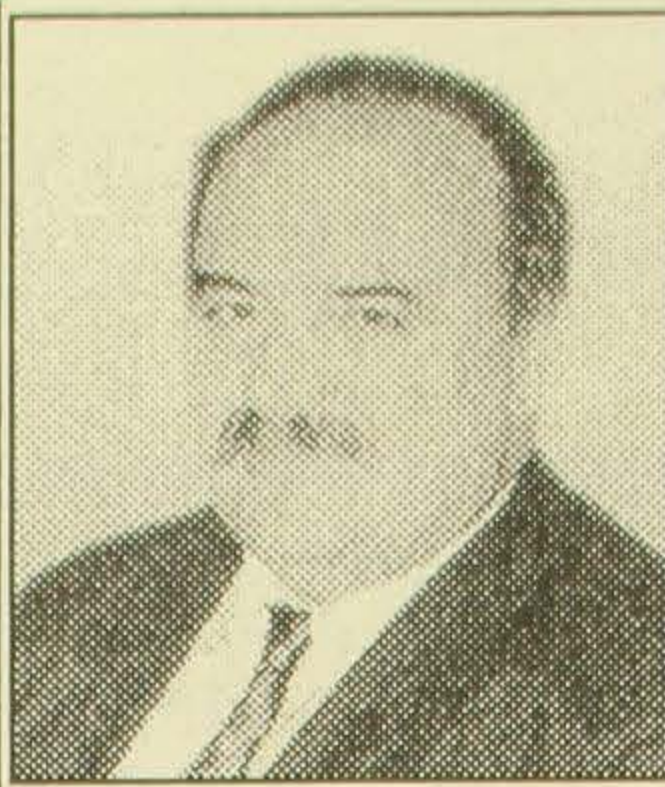
Tjedniku za opće dobro subotičkog sporta

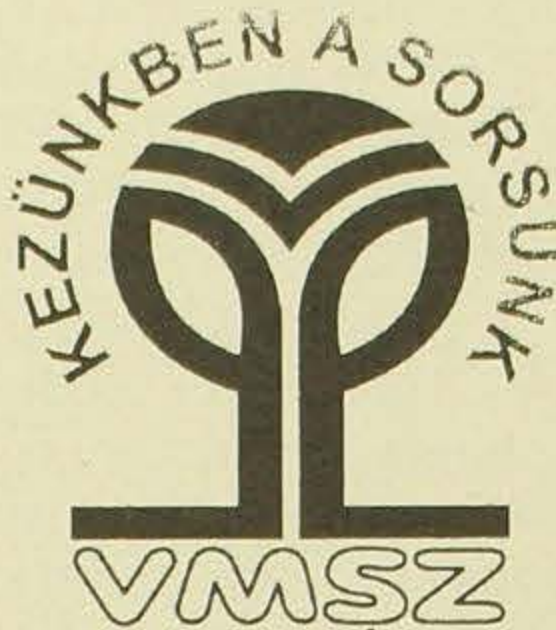
S velikom radošću koristimo prigodu da čestitamo četvrti rođendan sportskog tjednika

„SPORTSKE SUBOTIČKE NOVINE“ i zaželimo da ispuni sve ciljeve koje je označio u uvodniku prvoga broja.

ČESTITAMO!

Kasza József
Okł. közgazdaság Szabadka

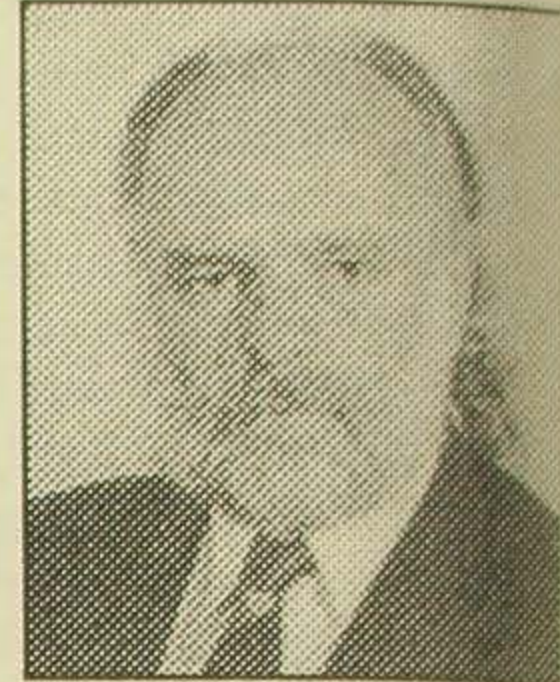
Pál Károly
Közgazdasz Feketics

Ispánovics István
Okł. jogász Szabadka

Egeresi Sándor
Jogásztechnikus Topolya

Biacsi Antal
Szociológus publicista Szabadka

Kern Imre
Okł. vegyeszmérnök Palics

Vajdasági Magyarok Szövetsége Savez Vojvođanskih Mađara

Vjerujete u sebe i zaokružite na listiću broj

11

NEĆEMO VAS IZNEVJERITI!

NEĆEMO VAS IZNEVJERITI!!

izlazi samostalno

Nade u zastupnika

9

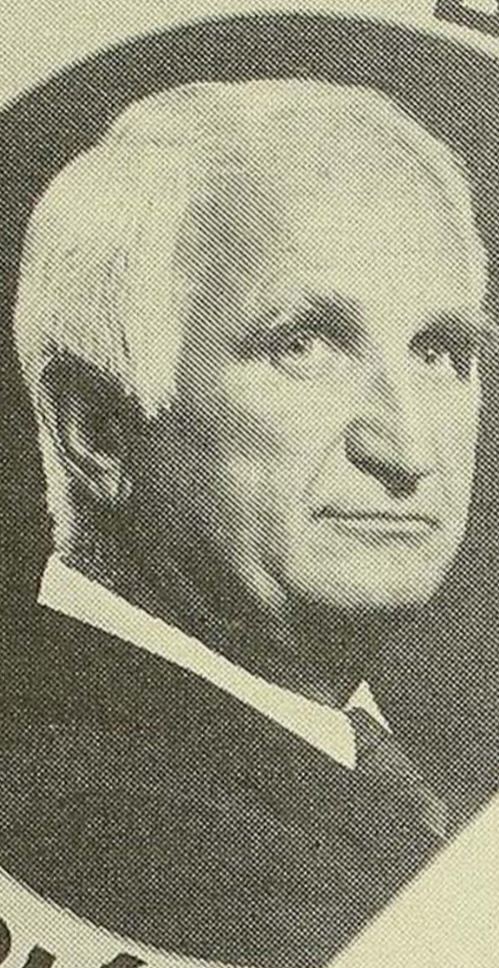
Premda su do sada izlazili na sve izbore, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini nije bio zadovoljan niti s jednim važećim izbornim propisom budući su oni, obzirom na granice izbornih jedinica, vrlo nepovoljni za predstavnike manjina. rekao je na početku konferencije za tisak Josip Gabrić, stariji, šef izborne stožera DSHV-a. Stoga su se oni od početka i zalagali za tzv. princip pozitivne diskriminacije, koji bi morao imati zakonski oblik, a po kojemu bi svi Hrvati u Srbiji bili članovi jedne izborne jedinice, a broj zastupnika bi im se odredio s obzirom na postotak Hrvata u Srbiji. No, „budući su stranka demokratske provincijencije“, rekao je Gabrić, oni i „neravnopravne izbore koriste kao sredstvo za ostvarenje prava hrvatske manjinske zajednice“, te iskazao nadu, na osnovu njihovih računica, kako će osvojiti jedno zastupničko mjesto.

DSHV izlazi u dvije izborne jedinice, „Subotica“ i „Sombor“, i to samostalno budući ni s jednom strankom s kojom su pregovarali nisu postigli dogovor. Najdalje se otišlo sa Savezom vojvođanskih Mađara, ali do sporazuma nije došlo, jer je koaliciona „Vojvodina“ „uvjetovla suradnju sa SVM-om u drugim izbornim jedinicama zabranom njihove suradnje s DSHV-om“, kako je pojasnio predsjednik stranke Bela Tonković. On je rekao kako će konačan stav o tome koga će DSHV podržati kao predsjedničkog kandidata biti donijet danas, 13. rujna, na sjednici Vijeća DSHV-a.

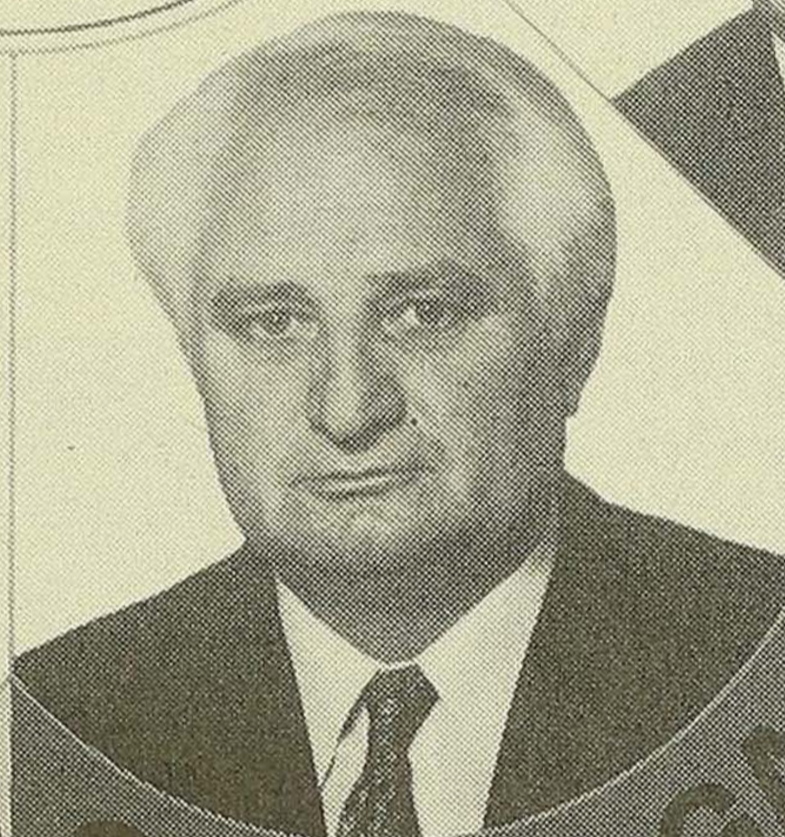
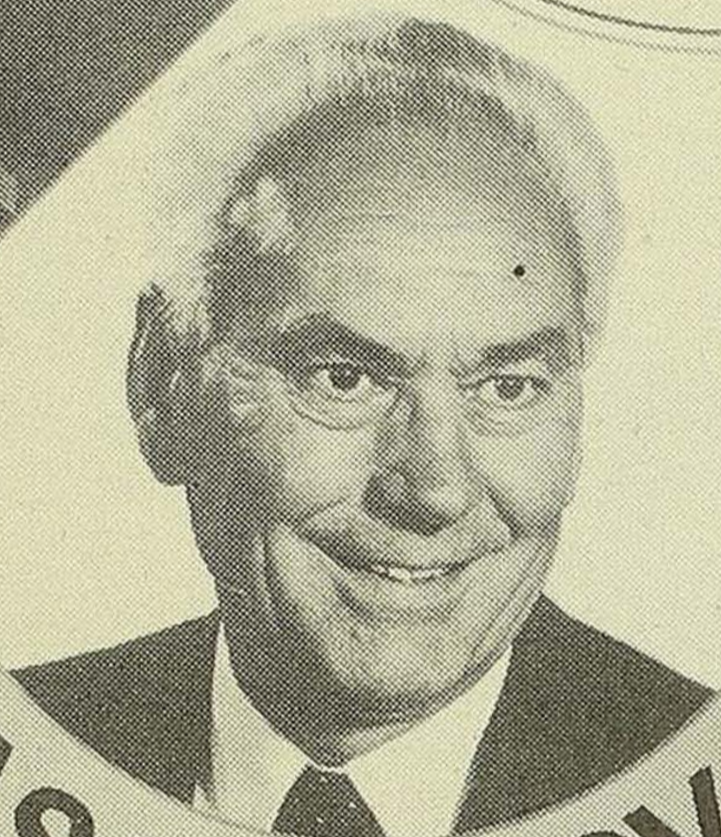
Nosilac obje izborne liste DSHV-a je Bela Tonković, dok izbornu listu u subotičkoj izbornoj jedinici čine: prvi na listi Milivoj Prčić, odvjetnik; zatim slijede Petar Kuntić, agronom; Nikola Sivić, inženjer mehanizacije; Marijana Čović, službenica; Martin Bačić, odvjetnik i Josip Gabrić stariji, odvjetnik u mirovini. Središnji promidžbeni skup DSHV-a bit će u nedjelju, 14. rujna, u 10 sati u velikim dvorani nove zgrade Skupštine općine.

GRUPA

GRAĐANA

BLAŠKO
GABRIĆ

ROŽA BELA

Da se i
Vaš glasDR VASA
ISAKOVSTEVAN
GABRIĆdaleko
ČUJE!

Si oni koji imaju nadu u veru, prilikom glasanja, neka razmisle bar 5 sekundi!

Zbog Vas, vaše dece i naše budućnosti

Opredelite se i zaokružite broj 17.

Mi smo jedini koji vas nećemo izneveriti,
iz jednostavnog razloga što u predizbornoj kampanji
ništa ne obećavamo.

Ali, da nam bude bolje svima - znamo, hoćemo i možemo da se borimo.

Vaša volja je naša obaveza u Parlamentu.

KOALICIJA
VOJVODINA

Nosioci liste: NENAD ČANAK, DRAGAN VESELINOV

Kandidati u izbornoj jedinici 5 su: Dr Ljudevit (Lajčo) Vojnić Tunić, Stipan Stipić, Zoltan Vatai, Josip Ivanković, Petar Dulić, Emil Glon

NAŠ PREDSEDNIČKI KANDIDAT JE MIODRAG MILE ISAKOV

Josip Skenderović Ago, likovni umjetnik; polyplasticien

UMJETNOST JE NAŠE PRIJATELJSTVO

Ago Skenderović rođen je u Tavankutu, diplomirao na Akademiji umjetnosti u Zagrebu. Izlagao od Palića, preko Zagreba, Pariza, Bruxellesa do New Yorka, mada u Subotici još samostalnu izložbu nije imao. Živi i stvara u Parizu, mada u mislima i kistu čuti toplinu rodnog kraja.

– Na vašim slikama dominira apstrakcija, ne u smislu otklona od figurativnog slikarstva, nego napuštanja prepoznatljivih asocijativnih oblika. Rekao bih da preferirate spontanost kao emanaciju osobnog. Polazite li u Vašem likovnom izrazu od neke teme, motiva, ideje... ili je to stil u kojem dolazi do identifikacije unutrašnjeg Ja i samog pojma modernog slikarstva?

J. S. A.: U likovnim traženjima, a nadam se i nalaženjima koja radim, dominira nefigurativno, apstraktno izražavanje. Asocijacije na slikama postoje, jer sve to možemo vidjeti oko nas, u vanjskom svijetu koji nas okružuje. Točno je, na neki način dajem prednost intuitivnom, spontanom traganju za nekakvim svojim svijetom. Dakle, moglo bi se reći, odnos toga svijeta na mene, i svakako recipročno, moje osobno doživljavanje toga svijeta.

Uopćeno, u mom likovnom radu, rekao bih da nema naracije. Nema nečega posebnoga što želim ilustrirati. Moglo bi se čak reći da niti tema ne postoji; međutim, ona je moguća i prisutna. Dapače, upravo radim na ciklusu „Linija u svim svojim stanjima“. Radi se naime, o liniji, jednom od najosnovnijih likovnih elemenata, svakako uz sve druge postojeće, čiji je ona čimbenik, a to su: točka, forma, boja. Njihov međusobni odnos u skladu i harmoniji. Zatim, isprepletanja, križanja... Njihovo transparentno isprepletanje daje jednu čistu kromatsku i iznijaniranu skalu u pogledu bogatstva boja. Tema je ovdje simbolično – linija.

Jedna od likovnih intriga pretpostavljenoga mi likovnoga problema koji želim dosegnuti, razriješiti, je baš taj nekakav građeni svijet od mnoštva tih linija svih dimenzija, najrazličitijih boja, obogaćen međukrižjem, u superpozicijama.

Dakle, odvajam se u biti od likovnog predložka svijeta koji sam kreirao na svojim djelima, podvajam ga i djelim na OVDJE I TAMO, na JA i SVIJET.

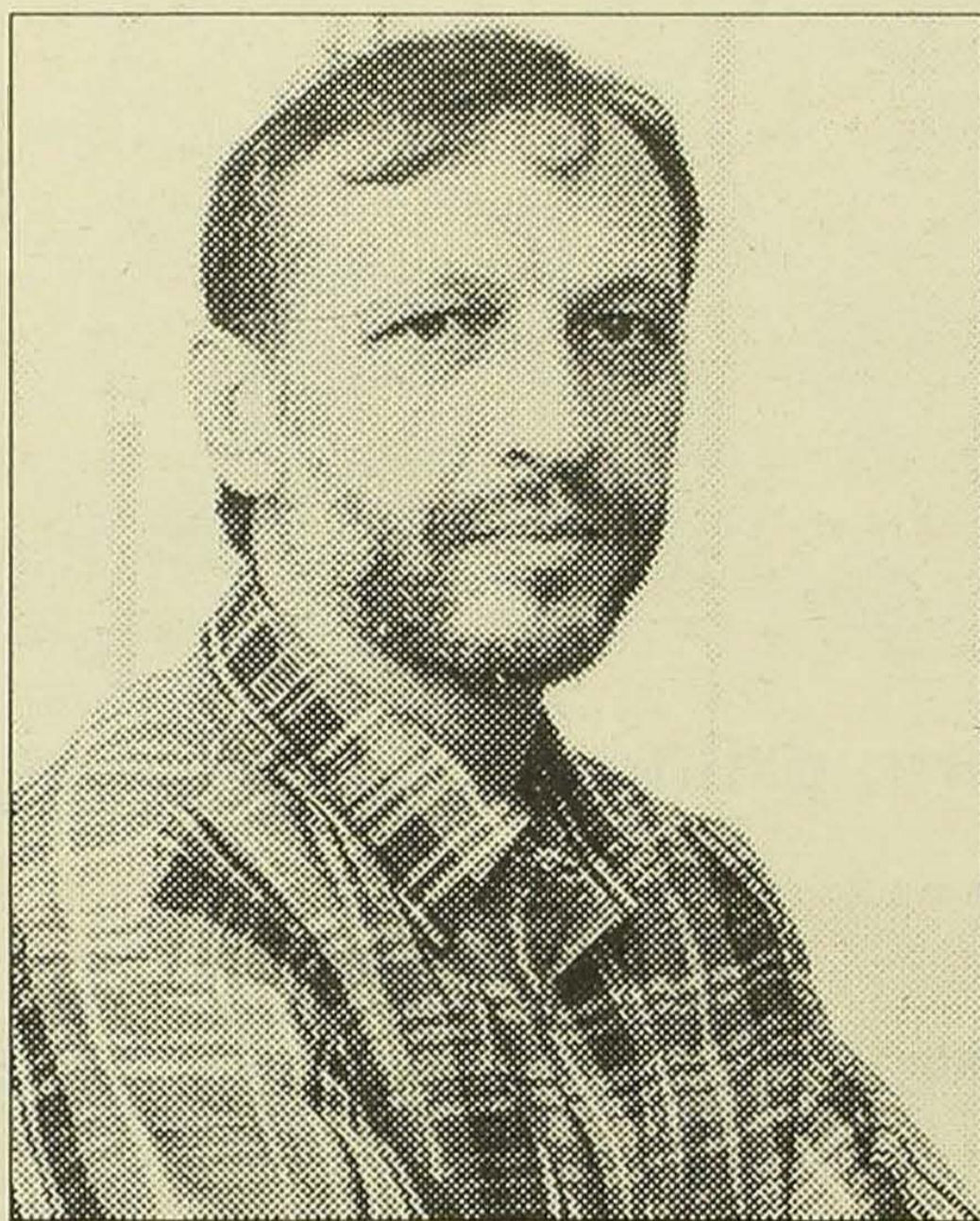
To je moj okvir filozofskog aspekta djela.

Duhovna dinamika slika

– Možemo reći kako je Vaš likovni

credo na tragu iskustva Kandinskog, Kleea, Picassa, Polloska... senzualno produhovljen našom pitomom i širokom Bačkom, koja je sva u linijama (putevi), plohami (njivama), točkama (salaši), na koju gledate iz neke pomjerene – neodređene perspektive?

J. S. A.: Ako Vi to tako doživljavate, znači da ste u pravu. Naravno, s Vašeg aspekta doživljavanja i tumačenja mojih slika. Upravo ovakvim primjerom potvrđuje se teza pojedinih filozofa, likovnih estetičara i umjetnika, (Joseph Beuys) s kojima i ja dijelim mišljenje: da je svatko od nas na neki način umjetnik. Da kroz svoju vlastitu prizmu doživljava umjetničko

djelo i samim tim i sam kreira, tumačeći ga onako kako on to vidi... Umjetnike koje pominjete zbilja izuzetno cijenim. Pojedinih od njih sam posvetio slike u njihov „hommage“ kao što to mnogi likovnjaci čine, uključujući i pomenute ponaosob, u odnosu s njima dragim majstorima. Čest je običaj odati nekome počast s ciljem još boljeg pronicanja i upoznavanja njegovog djela, ali svojom osobnom interpretacijom i rukopisom.

– Iz Vaših slika izbija atmosfera velegrada New Yorka, Pariza ... s okusom ravnice, pune prozirne mirnoće, gdje je ipak prisutna duhovna dinamika, a ne akcija. Slažete li se s ovom tvrdnjom?

J. S. A.: Ako tako hoćete. Grad Pariz, u kom živim već

18 godina (cijelo jedno punoljetstvo), zacijelo je ostavio svoje tragove u mom životu, likovnom radu pa i općenito... Moj boravak u New Yorku... također. Podsjetimo se – upravo u njemu cvjetala je suvremena umjetnost 40-ih i 50-ih, a cvjeta i danas.

Atmosfera o kojoj govorite u odnosu na ravnice... moguća je sveza i asocijacija.

Duhovna dinamika je, nadam se, prisutna kroz likovno oslikavanje, a akcija... Akcija je takova kakovu je svatko ponaosob želi i može vidjeti. Za mene akcija likovni događaj. A naraciju... to vam prepuštam gledaocu.

– Možete li nam reći koji su noseći principi pri koncipiranju Vaših slika? Je li to linija, odnos ploha, kompozicija boja ili je to spontanost, koju na poistovjećujem s automatizmom, koji vodi Vašu kičicu, a koja nas uvlači u labirint likovnog smisla?

J. S. A.: Tumačiti, komentirati svoj osobni likovni rad je vjerojatno veoma delikatno, iz razumljivih razloga... U pravilu ja to zapravo nerado činim. Ne želim utjecati na stavove i razmišljanja drugih, dakle, onih koji gledaju moje slike. Međutim, mogu vam svakako bez utjecanja reći da noseći principi prigodom koncipiranja jedne slike ili djela, u kontekstu pomenutog ciklusa „Linija u svim svojim stanjima“ je, zapravo, ne tako precizno određena. Međutim, to je opet negdje nekakova intuitivna vodilja u pogled stanovite, neodređene ideje, koju nosim sa sobom, a koju niti sam ne želim unaprijed predvidjeti. Smatram da su upravo iznenađenja na tom stvaralačkom putu susreta, međusobnih likovnih odnosa, biti nešto što je najugodnije u jednom likovnom procesu koji želim realizirati. Dakle, polazim od zapravo, recimo, čiste bijelog platna, papira ili materije koje nečemu što će se definirati kao zbir formi intoniranih bojama, transparentnim pokrivanjem jednoga sloja preko drugoga. Odnosno, dobivanje jednog čitavog spleta spletova u jednoj simfoniji ili simfoniji; neograničeni broj tonova, boja, formi... Moguća je i iluzija latentne ili „vidljive“ treće pa i četvrte dimenzije. Zapravo u rezimeu bi bilo bolje reći kakva slika govori sama za sebe. (Skrenuo sam vam pažnju...!) Sigurno je likovni izraz govor ili jezik način na kojemu se ja nabičeno mogu izraziti, u likovnosti o likovnosti.

Svjetlost točke

– Ta labirintska mreža sugerira jednu obratnu perspektivu. Naima kao da je točka motrišta u slici, a perspektiva u oku perceptora. Krije li labirint neko rješenje ili ono traži bogato sudjelovanje mašte oka?

J. S. A.: Veoma zanimljivo pitanje zbilja, veoma lijepo izraženo. Vaš doživljaj u odnosu na ono što ste vidjeli na mojim slikama. Uistinu, perspektiva kao fenomen u likovnoj interpretaciji me izravno ne zanima posebno, ne interesira. Međutim, ona može i ne mora biti, ali je tu i tamo prisutna. Dakle, opet se vraćamo jedno konkretnom ilustrativnom prikazivanju jednog vanjskog svijeta, koji ja kao aut-

ngu, kao takav, doživjeti, ali koji ne žem doslovce preslikavati iz prirode, no gradim drugi novi svijet, koji bih eventualno ja želio predstaviti sebi i drugima. Svakako svijet sa mnogo imaginarnih, mogućnosti, novih svijetova, s puno mizma. Usudio bih se reći – u ovom mirnom vremenu i okruženju sve težem živjeti u kojem živimo. Ali tračak nade, nek postoji... Dakle, ta obratna perspektiva se ipak može tražiti i u toj da:koj, zapravo beskonačnoj točki, koja negdje postoji. Možemo to usporediti „točkom“, („?“) odnosno, jednom svjetlošću. Odnosno, uzmimo kao primjer metaforu optimizma – sunce...

– Nedavno smo imali prigodu vidjeti Vaše slike na „Dnevniku HRT-a u 30. To je velika čast. Recimo nešto o povodu tog TV predstavljanja?

J. S. A.: Da, moram zbilja najiskrenije priznati da me je izuzetno ugodno iznenadila vijest kad sam je čuo od prijatelja, da su vidjeli taj prikaz na TV dnevniku. Doživio sam to kao veliku čast, i svakako veliko zadovoljstvo. Naime, dogodilo se to u povodu izložbe „Hrvatski obzori“ u Mzejsko-galerijskom centru „Klovičevi dvori“ u Zagrebu, upriličenoj tijekom lipnja srpnja ove godine. Mislim da je ovo odta velika čast ako se zna da je na izložbi predstavljeno 67 likovnih umjetnika iz veukupne hrvatske dijaspore diljem svijeta, od 136 pozvanih na sudjelovanje, na odabir. Biti predstavljen na TV Dnevniku među nekoliko sudionika je sigurno iznimno priznanje. To još jedanput potvrđuje jedan od mojih osnovnih stavova – da u domeni kojom se aktivno bavim, i ukoliko se radi korektno, i ostaje sve, daje se prednost umjetničkoj kvaliteti. Kad-tad plodovi rada izađu na videlo kao takovi; budu priznati, bez obzira na, recimo, umjetnički trend, struje ili modu.

– Likovni mostovi između Tavankuta, Subotice i Pariza... „Opterećenje“ li oni ili su neiscrpno vrelo inspiracija?

J. S. A.: Jedna ovakova spona, Tavankut-Subotica-Pariz, vrlo zgodno i dobro zvuči. Poput baš poznatih likovnih događaja (opet) u Parizu (Pariz-London-Pariz; Pariz-Tokio-Pariz...), a zašto ne svi mi, kao pojedinci, nosimo mjesto svoje rođenja (htjeli to ili ne) uz datum, kao nešto sudbinski vezano (biografska činjenica). Dakle, sve ono što, recimo, astrologija podrazumijeva i tumači... da ne idemo u detalje. Vjerojatno ima nečega što bi ovom kontekstu moglo biti interesantno (ili bitno). Poznato je da uz ime, im svakog likovnog umjetnika u galerijama muzejima... stoji gotovo redovito mjesto i datum rođenja. To je vjerojatno neki način odavanja počasti i mjestu iz kojeg umjetnik dolazi, potječe, ujedno ga zasipa, promovira njegovo ime i kulturu tog mjesta. Sjetimo se, recimo, Picassa, Magae... ili drugih njegovih zemljaka; španjolske kulture, španjolskog temperamenta... Dakle, moglo bi se reći kako ja, na neki način, koliko to, naravno, mogu, činim a svoje rodno mjesto Suboticu. Rekli ste „opterećenje“. Čujte, sve je moguće,

sve je relativno! U ovom slučaju, nešto što se nosi, svakako sa sobom u srcu makar kako ono bilo, meni je i rodno mjesto. Rado bih govorio i o ljubavi, ali ljubav je nešto recipročno, zar ne? U protivnom... Šteta je da se u ovome gradu, na žalost, ne zna što radim. Hoću reći, građani Subotice i okolice su rijetko imali prigodu vidjeti ono što kreiram. Ono s čime zapravo, htio to netko ili ne, zastupam, zadužujem ovaj grad. Ako pogledate moje kataloge, možete vidjeti da sam izlagao uistinu na svim kontinentima. Zapazite ćete također, da nisam imao, tj. nikada nisam mogao imati samostalnu izložbu upravo u gradu gdje sam rođen pred 43 godine. To je možda jedina točka na planeti gdje mi to nije bilo moguće! Ne znam zašto je to tako bilo!? U pitanju li je ljudska nesavršenost ili nešto drugo... Jasno, postoje razlozi. Zakonomjerni, precizni, često i bolni. Možemo ih razvrstavati u političke, socijalne, nacionalne, kulturološke, subjektivne... Konačno, među bilo kakve. Čak i kada se u rijetkim prilikama stvari mogu sagledavati u totalitetu i u procesu, ostaje činjenica da su se smjenjivale epohe, sistemi, vlasti razne i čudi svakojake, a ta i takva Subotica nimalo nije izmijenila svoj odnos prema sebi i svojoj nevoljenoj djeci, koja su svoju nadarenost, razumije se, poklanjala drugima. I svoja djela. I svoje zaoštavštine. Ipak, Danilo Kiš je ovoj emotivno hladnoj, ponešto umornoj matroni posvetio nekoliko prelijepih stranica u romanima... Normalno bi bilo, a i moja želja je da i Subotičani jednoga dana mogu vidjeti što to ja zapravo radim, s čime u nekom smislu promoviram i njihov grad po cijelome svijetu. Odnosi se to i na Tavankut, gdje sam proveo dio svog djetinjstva. Što se inspiracije tiče, nju sam već na neki način bio evocirao. Zapravo, vjerojatno je to jedan spokojan miran tijek, glazba koja se vrlo trajno odašilja poput „široke bačke ravnice...“ u svijet koji me okružuje. Dakle, svijet koji želi i može biti receptor jednog, usudio bih se reći, bez pretencioznosti, novog doprinosa umjetnosti. Doprinos humanizmu, odnosno čovječanstvu. Ako se o tome, dakako, u mome radu može govoriti. Ja smatram da umjetnost kao takova podrazumijeva davanje nečega svojeg, davanje svog plusa umjetnosti, povijesti.

– Pratite li zbivanja iz Subotice?

J. S. A.: Da, pratim koliko je to moguće, jednim dijelom zahvaljujući Vašem listu „Žig“, budući sam pretplatnik. Mogao bih reći da me zbivanja u Subotici veoma interesiraju i preokupiraju iako se radi o distanci o dvije tisuće kilometara. Želio bih da u ovom lijepom gradu bude sve najbolje, s ispunjenjem prava svakoga njenog građanina. Pravo na dignitet, osnovno načelo demokracije. Zahvaljujući Vašem listu imam koliko-toliko uvida u ovdašnja zbivanja. Između ostalog, rado čitam Vaše razgovore vezane za Suboticu. Izdvojio bih ovom prigodom jedan skorašnji upečatljiv, zapravo prekrasan interwiev sa subotičkim likovnim umjetnikom Stipanom Šabićem. Ujedno bih ovom zgodom želio odati iznimno veliko priznanje tome čovjeku, koji

je uradio jako puno i to treba reći, u domenu likovne umjetnosti u ovome gradu. Možda mnogo više nego li oni od kojih bi se to moglo očekivati. Velikim dijelom, između ostalog, upravo njegovoj potpori dokle sam do sada mogao stići.

Atelier na salašu

– Možemo li očekivati Vašu samostalnu ili skupnu izložbu u Subotici ili u Tavankutu?

J. S. A.: Kad god su me negdje ljubazno, lijepo pozvali (ili nisu onemogućili) da izlažem, vjerujte mi ja to nikada nisam odbio. Ukoliko mi se to bude dogodilo i u Subotici, obećavam Vam da ću i tu s najvećim zadovoljstvom doći sa svojim likovnim djelima (nekoliko dana nakon ovog interwiewa, a prije prijepisa s vrpce dogodilo se ugodno iznenađenje. Predložena mi je, najzad, izložba u Likovnom susretu. Prihvatio sam je sa zadovoljstvom, možete mi vjerovati. Ovoga puta prijem od strane aktualnih ravnatelja je bio zbilja izuzetno ugodan i ljubazan. Kao što to imam prigodu susretati u Europi i svijetu. Najzad bih htio vjerovati da će se dan za moju prvu samostalnu izložbu u mome rodnom gradu približiti. Stižu i druge ponude. Nadam se da će takova mogućnost moći biti realizirana i u Tavankutu. Drago mi je.)

– Čujemo da želite adaptirati i Vaš salaš u Tavankutu. Je li na pomolu nova likovna kolonija, izložbeni prostor ili poslije Eifelova tornja zabat salaša najviše štrči u nebo?

J. S. A.: Koja poezija... i odžak. Da, imam namjeru adaptirati jedan stari salaš izuzetno interesantan po svojem izvornom autentičnom podrijetlu. Bila je to jedna od dvije suvaje u Tavankutu. Postojala je već polovicom IX. stoljeća na jednoj od važnijih prometnica. Dakle, izuzetno stari objekt koji bi mogao biti svojevrsni primjerak jednog jednostavnog, lijepog bijelog salaša. Upravo baš poput svih naših salaša ovdje u ovom okruženju, kojih na žalost ima sve manje i manje očuvanih u izvornom stanju prekrasnih, lijepih i jednostavnih (a ljepota je po starim Grcima u jednostavnosti). Bilo bi mi veoma drago objelodaniti jedan izložbeni prostor, pa možda i likovnu koloniju, gdje bih pozvao sve moje prijatelje i kolege iz cijeloga svijeta na veselje. Da uživaju u ljepoti prirode, (umjetnost je po meni intervencija čovjeka u prirodu u pozitivističkom smislu, naravno) i vesele život. U salašu bih si mogao praviti izložbe, svakako i drugima, a možda bih postavio i stalnu zbirku poput postojeće zavičajne galerije dr. Vinka Perčića u Subotici. (Opet, zašto ne?) Ako dopustite, u povodu pomenute zbirke htio bih također odati počast i najiskreniju zahvalnost još jednom velikom „našem“ čovjeku, dr. Vinku Perčiću za njegovu zaoštavštinu pri pomenutoj galeriji koju je osobno i nesebično bio založio gradu Subotici. Mislim na dragu mi Suboticu.

Ako želite sreću Vama i Vašoj deci,
komšijama ...

zaokružite broj koji dobija

SAVEZ GRAĐANA SUBOTICE
SZABADKAI POLGÁROK SZÖVETSÉGE

IZBORNÁ LISTA
Mirko Bojić

Ivan Gurihović
Plesztovity Istvan
Petar Doronjovski
Slavko Barac
Zombori Zoltan

...VAŠ GLAS U PARLAMENTU!

Čuće se na svakoj sednici parlamenta zastupajući
autentične interese Subotičana

4

4

4

4

Srećni i večno mladi

Prideset i prvog avgusta imali smo prilike da prisustvujemo lepom, dirljivom i u neku ruku nesvakidašnjem jubileju u subotičkoj Jevrejskoj opštini. Zašto je lepo i dirljivo kad bračni par slavi zlatnu svadbu, zna se. Pedeset godina zajedničkog konzumiranja gorkog hleba, meda i mleka (ožda i obrnutim redosledom, možda udrobljeno)... Suvišno je nabrajati šta sve dešava za pola veka zajedničkog života.

Bračni par **Sendrei, Judita i Pavle**, poslednji su par koji je venčan u Subotici po ortodoksnom jevrejskom verskom običaju, što i čini ovaj događaj nesvakidašnjim. Svečani obred je ponovljen, ovaj put u maloj sinagogi, zahvaljujući predmolitelju i predsedniku subotičke Jevrejske opštine **Tomi Halbroru**, po propisanom verskom protokolu, verovatno malo poznatom i drugim Jevrejima.

Po jevrejskom verovanju, ko će čiji par biti u životu, određuje se u nebesima četrdeset dana pre detetovog rođenja. Taj čin se zove **kol bat**. **Šadhen**, odnosno provodadžija, ima samo zadatak da posreduje u spajanju unapred određenog para. Uvek kreće u potragu mladoženje za mladu, nikad obratno. **Šadhen** se sa roditeljima dogovara o visini **n'dana-miraza**. Kad se sve uinači, sledi **foršpil** – momačko veče, koje se slavi subotom uveče, dok se venčanje obavlja isključivo radnim danom (u koje spada i nedelja), jer prilikom **hasene** (venčanja) sklapa se **ketuba** – bračni ugovor. Znači, treba pati, a za ortodokсне Jevreje subota je sveti dan, kada je svaka aktivnost zaranjena, od loženja vatre do pisanja. Za venčanje doba dana je nebitno, da li dan ili noć, jedino sumrak ne dolazi u obzir. Naime, Jevrejima dan počinje zalaskom sunca i traje do sledećeg zalaska. U slučaju da je brak sklopljen u sumrak, datum venčanja postaje nesiguran, pa brak može da se proglašava nevažnim. Ipak, najbolje je venčati se utorak. Utorak je jedini dan kada je Bog, po Bibliji, stvarajući svet, dva puta u istom danu konstatovao da je dobro ono što je stvorio. Taj dan Jevreji smatraju srećnim.

Na obredu venčanja oboje mladenaca su u beloj odeći, simbolu žalosti, dozajući time sa koliko ozbiljnosti shvataju instituciju braka. Mlada pre venčanja šiša kosu i stavlja periku, koju više ne skida. Perika treba da je čini ružnom, nepoželjnom za drugog muškarca. Neki danas, da li u šali ili poluzbilno, tvrde da su savremene perike lepše od prirodne kose, pa se postiže surotan efekat od željenog. Mladenci stoje pod **hupom** – baldahinom, koji simbolizuje vedro nebo, tj. maksimalnu Božju prisutnost. Rabin čita molitvu za priliku, drži pehar crnog vina iz kojeg mladenci piju – gutljaj on, gutljaj ona. Prsten je samo jedan, namenjen mladoj; on joj ga stavlja na **desni kažiprst**. Na prstenu je ugraviran tekst: **Ani ledodi, vedodi li** (Ja sam diganova, a dragan je moj).

U tekstu katube, između ostalog, preciziran je iznos koji muž plaća ženi name odštete u slučaju razvoda. Obrnutog nema. U slučaju muževljevog oduzimanja da se pridržava klauzule, može da završi u zatvoru na neodređeno vreme, odnosno dokle god ne popusti. Nakon venčanja, a pre svatkovanja, sledi **jihud**, kratko izdvajanje mladenaca nasamo, simobličan početak konzumiranja braka. **Micve tanc** je isto što je i ponoćno okretanje mlade kod **Mđara i Bunjevaca**.

Sendreievi, evo, već pedeset godina konzumiraju svoj brak; stomak još nisu pokvarili, izrodili su ćerku, imaju troje unučadi. Lepi su, jer su relativno zdravi, srećni i – večno mladi.

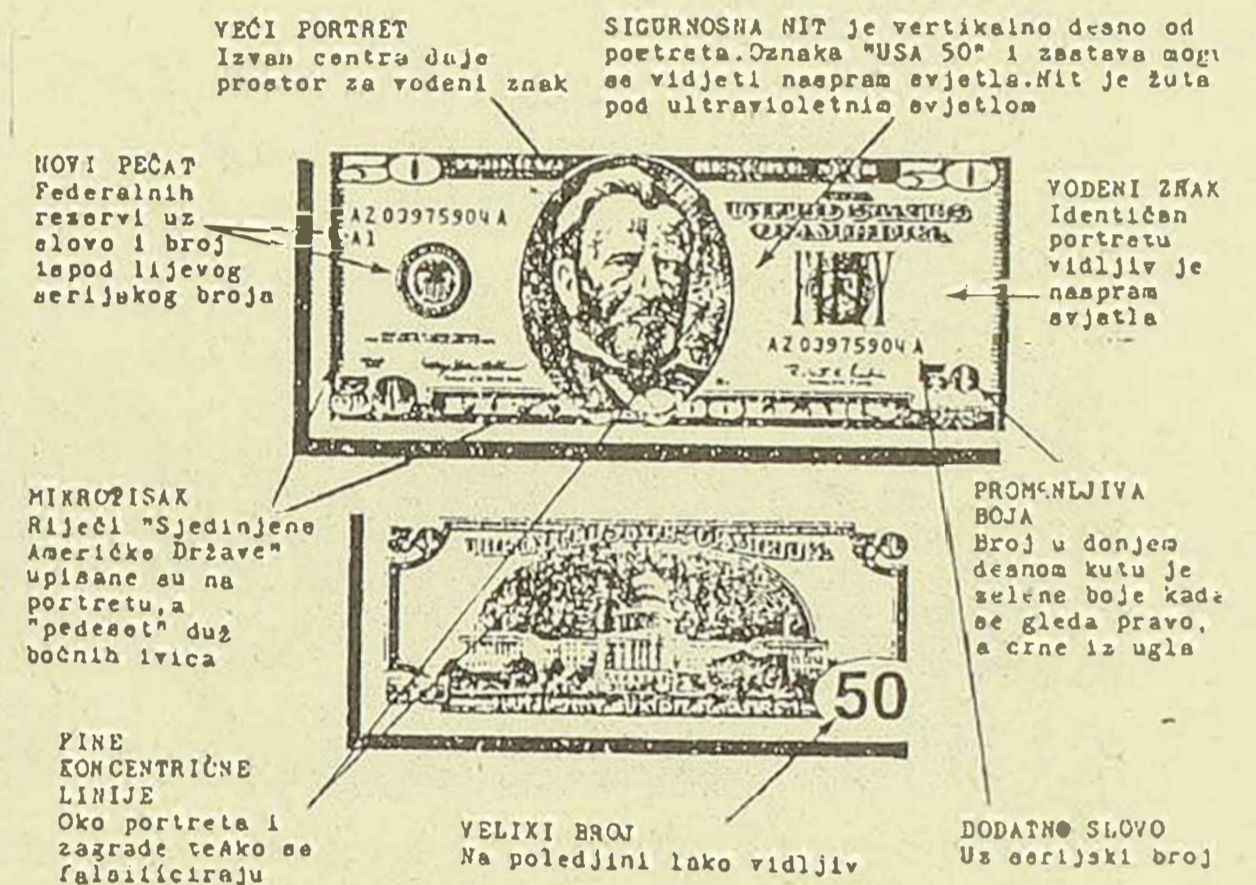
Nek' ime je sa srećom!

Julija Lendel

Novi design US dolara

Ove jeseni Središnja američka banka pustit će u opticaj novčanice od 50 dolara novog designa. Time će se nastaviti izdavanje serije novodesigniranih novčanica, koje je započeto 1996. s novom „stotkom“, a naredne godine se očekuje i novčanica od 20 dolara s novim designom. Cilj izdavanja novih novčanica je da budu prepoznatljivije starijim osobama i osobama slabijeg vida, kao i skoro nemoguće za krivotvorenje.

Nova „pedesetica“ ostat će iste veličine, kao i vrsta papira, boja i moto („Vjerujemo u Boga“). Ono što je novo na (n)ovoj novčanici jest već i portret s vodenim žigom, promjenljiva boja broja 50 – zelena kada se gleda pravo, crna iz kuta – potom fine koncentrične linije koje se

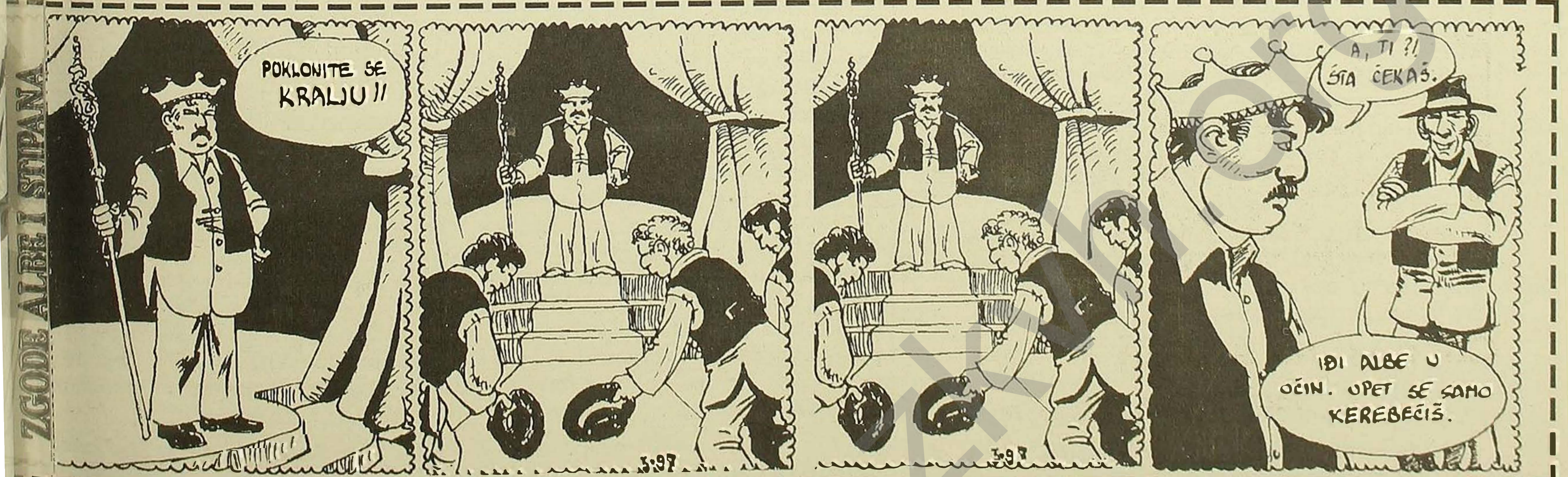

teško krivotvore, kao i veći broj 50 na poledjini novčanice.

Novi design američkih novčanica je treći od kada su se one 1861. pojavile u opticaju. Prva je bila 1928. kada su sve standardizirane prepoznatljivim portretom i ilustracijama, a od 1990. svaka ima sigurnosnu nit. U sadašnjem, trećem redesigniranju, te sigurnosne niti su pod ultravioletnim svjetlom žute boje na novčanici od 50 dolara, odnosno crvene na 100 dolara.

Prema podacima Središnje američke banke, danas diljem svijeta cirkulira oko 400.000.000.000 (četiri stotine milijardi) dolara u novčanicama raznih vrijednosti, od čega je samo trećina u samim Sjedinjenim Američkim Državama.

Ante Zomborčević

IMENIK ROCKA

„Country Joe & The Fish“ – jedna od najznačajnijih grupa Zapadne Obale SAD 60-tih godina, radikalni, cinični, britki, angažovani, odlični muzičari-hipsteri, osnovani su u San Francisku, 1965. godine, kada je protestni pevač, komunist po ubedenju (porodična tradicija – otac ga je nazivao Joseph, po Josifu V. Staljinu), Country Joe – Joseph Mc Donald (vokal, gitara i usna harmonika), okupio basistu Bruce Barthola, bubnjara Cichken Hirscha, klavijaturistu Davida Cohena, i gitaristu Raya Branna. Nakon raspada grupe, Mc Donald nastavlja uspešnu i dugotrajnu solističku karijeru.

PROBRANA DISKOGRAFIJA:

– ELECTRIC MUSIC FOR THE MIND AND THE BODY (1967)

– I-FEEL-LIKE-I M-FIXIN'-TO-DIE (1967)

– HERE WE GO AGAIN (1969)

„Country Joe Mc Donald – samostalno:

– THE GOODBYE BLUES (1964)

– THINKING OF WOODY GUTHRIE (1969)

– QUIET DAYS IN CLISHY (muzika za film raden po istoimenom romanu H. Millera, 1971)

– INCREDIBLE! LIVE! (1972)

– THE PARISE SESSION (1973)

– INTO THE FRAY (dvostruki, koncertni, 1983)

The „Meters“ – briljantni crni sastav iz New Orleansa, dugo prateća grupa slavnih soul i blues izvodača,

kasnije renomirani

sastav za sebe, s iz-

menjenim imenom

– „The Neville

Brothers“. Braća

Neville, baš kao i

njihovi slavni sug-

radani i kolege Fats

Domino, Proffesor

Longhair, dr. John i

Allen Toussaint sjajno kombinuju muziku svih etničkih

elemenata svoga grada (gumbo, zydeco, polke, calypso,

blues, jag, afro-beat), u muziku koja opčinjava i prosto tera

na ples do zore.

Apsolutno svaka ploča (kako „Metersa“, tako i

„Neville Brothers“ je za svaku preporuku!)

Buddy Miles – gigantski (160 kg, 184 cm) crnputi

američki pevač, bubnjar, vođa sastava, kompozitor,

aranžer, producent i multiinstrumentalista, veteran rock,

soul i jazz muzike (profesionalac je od 11. godine), rođen

5. septembra 1946. u Omahi, država Nebraska. Velikan cr-

načke muzičke scene u svim njenim domenima, i u

svakom pogledu.

PROBRANA DISKOGRAFIJA:

– EXPRESSWAY TO YOUR SKULL (1968)

– ELECTRIC CHURCH (1969)

– EASY RIDIN' (1969)

– THEM CHANGES (1970)

– WE GOT TO LIVE TOGETHER (1971)

– A MESSAGE TO THE PEOPLE (1971)

– BUDDY MILES LIVE (koncertni, 1971)

– ALL THE FACES (1974)

The „Steve Miller Band“ – svojevremeno najtal-

entovaniji blues i jazz gitarista Zapadne Obale SAD, vodio

je do 1969. najkvalitetniji tamošnji progresivni rock-sas-

tav, psihodeličnom bluesu naginjući „Steve Miller Blues

Band“, da bi kasnije folk, country-rock, i psihodelični

„acid“ rock zauzimali sve više mesta u muzici grupe, te

ono „Blues“ ispada iz naziva grupe. Miller je utihnuo kra-

jem 80-ih, ali se revitalizovan vratio početkom 90-ih,

obradom svog starog hita „Joker“, briljantan i neodoljiv

kao i ranije.

Važniji i poznatiji članovi njegovog sastava bili su Boz

Scaggs (vokal i gitara), kao i klavijaturisti Ben Sidran, i

(pokojni) Nicky Hopkins.

Probrana diskografija:

– CHILDREN OF THE FUTURE (1968)

– SAILOR (1968)

– BRAVE NEW WORLD (1969)

– STEVE MILLER BAND LIVE (koncertni, 1983)

Robert G. Tilley

Kum: o stvaranju i trajanju (II)

Rad

Materijalna ograničenja naterala su Kopolu i Puza da skrate gradnju ovog u novi roto-romana, koncentrišu se na najdramatičniji momenat i zapostave mitološko prethodno doba i delo naslednika. „Kum“ obraduje smenu velikog vladara njegov kraj i početak novog gospodara. Antički obrazac – in medias res primenjen u filmu – gledaocu ne nudi priču, već mnogo više – ušeće u krucijalnim događajima posle kojih više ništa nije isto. Ovaj prizvuk istorije, ili istorijskih vremena, učimo je da „Kum“ bude nabijen dramatikom i asocijacijama, sadržinom koja najbrže i najbolje poništava dvodimenzionalnost slike i briše granicu između ekrana i publike.

Da bi ovaj istorijski aspekt zaista delovao snažno bio je nužan jedan falsifikat. Mafija, organizacija koja je u „Kumu“ glavni junak i simbol svakog organizovanog ljudskog delanja i institucije, dobila je društveni položaj iz vremena u kojem se snima film. Krajem 40-ih godina, u vremenu koje film obraduje, mafija ni izbliza nije imala uticaj multinacionalne organizacije koja kao siva eminencija vlada svetom. Bila je bez sumnje snažna, ali još uvek mlada u Americi i potpuno uništena u Musolinijevoj Italiji. Za pripadnike organizovanog kriminala to je bilo doba stabilizovanja i početka gradnje svetske mreže. Trideset godina kasnije, kada nastaje film, mafija je dostigla moć koju joj je on pripisao mnogo ranije.

Ovaj falsifikat učinio je da „Kum“ dobije ogromnu moć dokumenta sadašnjice i svedočanstva neposrednog zbivanja, otvorivši vrata direktne komunikacije sa nesvesnim u gledaocu. Emocionalna snaga time je porasla do nivoa ličnog odnosa svakog gledaoca sa filmskim likovima.

Kopola je u režiji upotrebio Kjaro-skuro efekte noara, kojima je istovremeno oživeo epohu, prepoznatljivu upravo po filmu noaru, i stvorio idealan okvir za tragički realizam tipičan za sedamdesete. Ni najmanje se ne interesujući za tehničku spektakularnost, on je svu režiju oslonio na glumce, gotovo kopirajući Drejera i Murnaua. Konstrukciju dela je među glumcima najbolje osetio Marlon Brando. Njegova uloga velikog vladara ne samo što je najbolje što je snimio (bolje od „Tramvaja zvanog želja“, „Na dokovima Njujorka“ i „Mladih lavova“, i potonje „Apokalipse danas“), već je i jedna od uloga koja je među najvećim snimljenim uopšte. Poput mladog učenika „Aktors studija“, Al Pačina, i Brando je odigrao identifikaciju glumca i lika. Maska sedamdesetogodišnjeg starca omogućila je, međutim, da samo Brando dostigne brisanje razlike između ta dva, potvrđujući da jedino magija može da poništi trajnost individualne odvojenosti. Brando je dostigao nivo apsolutnog ideala, arhetipa oca, učitelja i mudraca. Njegovu plastičnost, gotovo telesna konkretnost, učinila je sve ostale uloge stvarnim. Pačino i Dajan Kiton postaju mlade zvezde, dok Džejms Kan, Džon Kazal i Robert Dival nikada kasnije nisu dostigli nivo iz „Kuma“.

Dejstvo

Sve ovo ne bi bilo dovoljno da „Kum“ bude veličanstven film. Celovitost stvarnosti postignuta je tek dodatnom veštinom pravljenja iluzije. Stari kum je od početka filma prošlost, čovek iz nekog boljeg i lepšeg, zlatnog doba. Nostalgija između sa osećajem duga i odgovornosti pripada novom kumu i gospodarstvu. Kopolino muzičko obrazovanje uvelo je nostalgiju upotrebom iskustava opere i muzike Felinijevog kompozitora Nina Rote. Majkl Korleone je čovek našeg doba kojeg razjeda sećanje na lepotu prošlog i završenog, gde više nema sumnje i morala. „Kum“ je zapravo njegovo osećanje sveta, a kako je on naš alter ego, „Kum“ je naš unutrašnji svet. Tužni tonovi Rotinih melodija nikome ne daju mir i mogućnost koncentracije, tj. odvajanja sopstva od filma.

Ne može se osporiti krajnje konzervativno osećanje i pogled na svet koji u „Kumu“ ispovedaju Kopola i Puza. Isto tako je tačno da je konzervativizam trajna ljudska osobina i najčvršći temelj svake dosadašnje kulture, pa i svake moguće kulture. Individualistička ili neka drugačije motivisana (liberalna, socijalistička, itd.) kritika ovakvog predstavljanja stvarnosti zapravo teži moralno-pedagoškoj umetnosti pod imenom slobode. Kopola je predstavio Korleonov-svoj-naš svet kakav jeste, a kako on voli život više od ideja, svet je prikazao na svoj način i koliko je moguće neizmenjen. Oslobođanje ljudske individualnosti, uostalom, nije tema „Kuma“, niti joj se on suprotstavlja na bilo koji način: „Kumov“ konzervativizam jeste svet jedne vrste ljudstva, čak jednog stepena duševnog razvoja individue.

Celoviteost objektivnog i unutrašnjeg sveta na način savremenog doba – Kopola je sve to postigao, napravivši skoro testamentarno delo na pragu srednjih godina svog života. „Kum“ je toliko jak film da ga u prvo vreme skoro niko nije shvatio. Dobio je samo „Oskara“ za najbolji film, glavnu mušku ulogu i adaptiran scenario. To je omogućilo da „Kum II“ doživi sasvim nezasluženi trijumf. Budući da nije sadržao ni jedan novi element saznanja, osim što je jače osuđivao vršenje konkretnih zločina, on je omogućio publici i kritičarima da preko gotovo vulgarnih komparacije likova u „Kumu II“ lakše prime emocionalno bogatstvo „Kuma I“. Tek tada, 1974., „Kum“ je počeo svoj puni život, a Kopola je postao nedvosmisleno veliki sineast.

Pera Marković

Nova knjiga

Povijest subotičkih bolnica

Dr. Emil Libman, *Subotička bolnica - od Uboškog doma do savremenog stacionara*, NIP „Subotičke novine“, Subotica 1997.

...d koji je dan u izdanju „Subotičkih novina“ izišla nova knjiga dr. Emila Libmana kojom je ovaj autor, nakon višegodišnjeg istraživanja u subotičkom arhivu, našoj varoši podario knjigu kojom je opširno prikazan razvoj bolničke službe u Subotici, koji nije uvijek išao u korak s razvojem gradskog života cjelini.

Knjiga se sastoji iz većeg broja poglavlja u kojima je na temelju arhivske građe kronološki prikazan historijat gradske bolnice: *Iz historijata bolnica u svetu i u nas, Pokušaji osnivanja bolnice u Subotici (1766-1840), Prva Gradanska bolnica (1841-1891), Razvoj i rad Bolnice u peirodu od 1897. do 1918., Teškoće u usesi u radu (1918-1941), te Rekonstrukcija stare i gradnja nove bolnice (1944-1996)*. Knjiga završava popisom korištene građe i literature, sažetkom na srpskom, mađarskom i engleskom jeziku, životopis autora i njegova odabrana bibliografija, te kriptan registar imena. U knjizi je objavljeno i više preslika, prijeka i prijevoda prvorazrednih arhivskih spisa, te izvjestan broj fotografija.

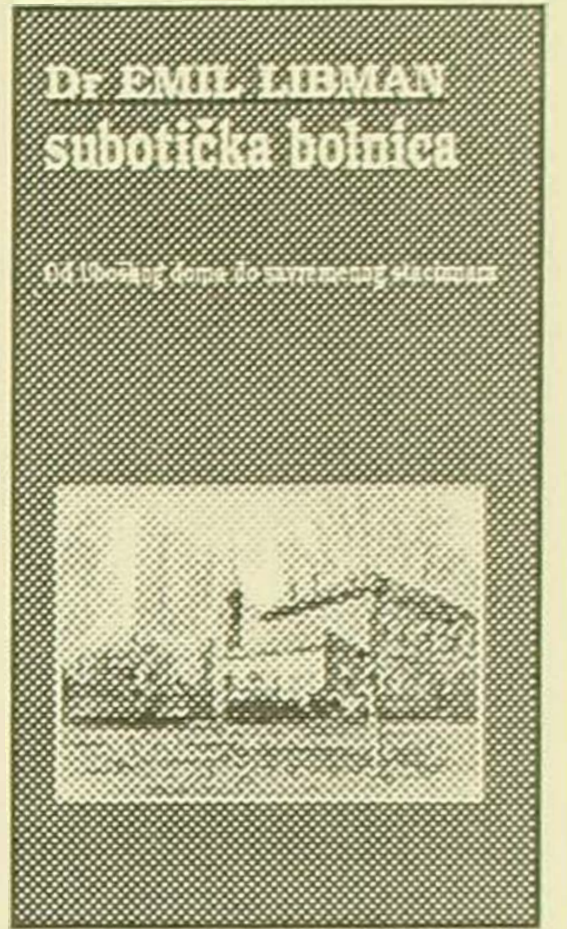
Veljačica je vrijednost knjige što se temelji na arhivskoj građi budući da i sam autor upozorava da se dosadašnji radovi o povijesti subotičke bolnice uglavnom svode na prepričavanje već poznatih podataka. Drugo, posebno su rasvijetljeni počeci bolničke službe u našoj varoši u drugoj polovici XVIII. stoljeća i prvi desetljeća prošlog. Kao treća kvaliteta knjige, izdvaja se objavljeno sabiranje knjiga i velikog broja članaka na temu povijesti zdravstva u Subotici i Bačkoj, koji su razbacani u većem broju različitih časopisa i zbornika, pa se do sada objavljena lit-

eratura na temu knjige može naći na jednom mjestu.

Ipak izdvajamo dvije manje zamjerke. Najprije prijevodi s latinskih izvornika nisu uvijek vjerni (primjerice Normativum nije zakon - str. 21, a pored toga neki prijevodi također nisu vjerni predlošku - str. 31). Drugu krupniju zamjerku bi stavili na neobrađivanje razdoblja 1941-1944. Nekoliko rečenica, uz glavnu opasku da su na rukovodećim mjestima bili lekari-specijalisti iz Mađarske, zasigurno je nedovoljno. A osim toga, u staroj su Jugoslaviji na čelu iste te bolnice bili gotovo isključivo Hrvati i Srbi, što se može vidjeti iz same knjige.

No, ove su zamjerke ipak minorne u odnosu na cjelinu djela. A zanimljivo je da autor ne želi tretiranje svoje knjige kao povijesti subotičke bolnice, već samo kao njen „opširan prikaz“, te da ona bude podstrek budućim istraživačima, prije svega istraživanjima pismohrana u Novom Sadu i Budimpešti. Međutim, bez obzira na skromnost autora, knjiga *Subotička bolnica - od Uboškog doma do savremenog stacionara* sadrži mnoštvo prvorazrednih podataka vezanih za razvitak zdravstva u Subotici, i samim time je od velike važnosti za lokalnu povijest. Stoga je preporučamo svim ljubiteljima zavičajne povijesti.

Bruno Skenderović

Nova knjiga

Druga popularna monografija iz pera Kljajića

Marko Kljajić, *Slankamen kroz povijest*, HRID, Subotica 1996., str. 268

Druga objavljena popularna monografija neumornog kroničara života srijemskih Hrvata, petrovaradinskog župnika Marka Kljajića, koje je on uradio o srijemskim mjestima kojima je hrvatski živalj tijekom stoljeća ostavljao značajne tragove svojega postojanja i udarao ne male žigove glede povijesnog života ove regije, posvećena je skoro dvije tisuće dugom i malog istočnosrijemskog mjesta Slankamena. Stoga sve počinje načajke ova vrijedna pothvata i djela, a koje smo iznijeli za vrijeme Golubinci kroz povijest u 72. broju Žiga na 11. strani, važi i za ovu drugu monografsku kroniku Kljajića.

No, za razliku od monografije Golubinaca, *Slankamen kroz povijest* je knjiga dvostruko većeg obima, što je vjerojatno posljedica duljih ali i bogatijih povijesnih nanosa, kao i sačuvanih materijalnih dokumenata ovoga maloga mjesta na desnoj obali Dunava i njegovih žitelja, koji su poslužili autoru kao predložak za pisanje. Promatrano, pak, metodološki, obrada te građe slijedi prethodnu - na temelju relevantnije literature (zbornici, opširnije monografije o Srijemu, općepovijesni prikazi i studije...) ali i uz dopunu iz zapisa i

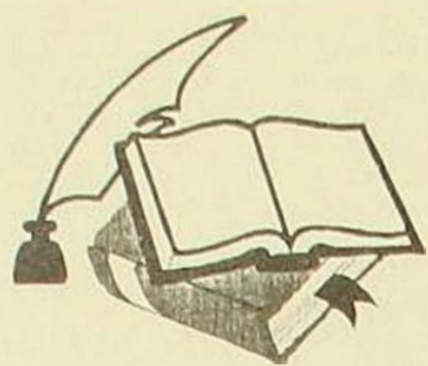
ostalih kronika slankamenske župe sv. Nikole - Kljajić u ovoj knjizi priznaje mnogostruku povijest Slankamena od rimskog vremena do današnjih, kako kaže vjerojatno s dobranim razlogom, „živih“ dana putem napisanih obrisa najbitnijih događaja i najvažnijih ličnosti. Na taj način struktura i razdioba sadržaja mono-

grafije o Slankamenu, mjestu koje je po predaji dobilo ime po izvoru slane vode, slijedi prethodno prikazano.

Naime, ona počima s izlaganjem općepovijesnih podataka o postojanju Slankamena od najranijih vremena (nastanak imena, prapovijest, rimsko doba, država Ugara, zatim Turaka, a nakon njihova protjerivanja uspostava Vojne krajine i Austro-ugarske vlasti, te južnoslavenskih država), a zatim se nastavlja napisima o povijesti ostalih segmenata društvenosti (rano kršćanstvo, kultura, prosvjeta, gospodarstvo, sport, običaji...). Sve to je učinjeno s dosta ilustracija, zamljovida i fotografija od 10. do 150. strane, dok je jezik izlaganja i ovoga puta jednostavan i svima razumljiv. Od 150., pak, do 229. strane iznijeta je suvremena povijest katoličke crkve kroz biografije i djelatnosti slankamenskih „duhovnih pastira i njihovih pomoćnika“ (17 župnika, 22 kapelana, kao i prilozi o nazočnosti časni sestara Predragocjene krvi Isusove te proslavi Stogodišnjice crkve i župe u Novom Slankamenu). Završni dio knjige (str. 228 do 243) govori, uz nekoliko vrijednih dokumenata koje je Katolička crkva izdavala glede skrnavljenja njenih sakralnih objekata, o tragičnom vremenu izгона hrvatskog puka iz Slankamena od 1991. do 1996. godine. Na kraju je „Dodatak“ u kojemu se nalazi Index rođenih od 1761. do 1845. (str. 244 - 262), kao i prezimena njemačkih doseljenika od 1935. do 4. studenoga 1944. u Novi Slankamen (262-263). U knjizi je prisutan i jedan od najpoznatijih živih Slankamenaca, pjesnik Ivan Bonus, s nekoliko literarnih priloga.

Vrlo slaba grafičko-tehnička oprema knjige, što smo primijetili i za prethodnu, vrijedi i za ovu knjigu, a također je pogreška nakladnika.

Tomislav Žigmanov

Četvrt milenija subotičke gimnazije (II.)

piše: Mr. Josip Ivanović

(nastavak iz prošlog broja)

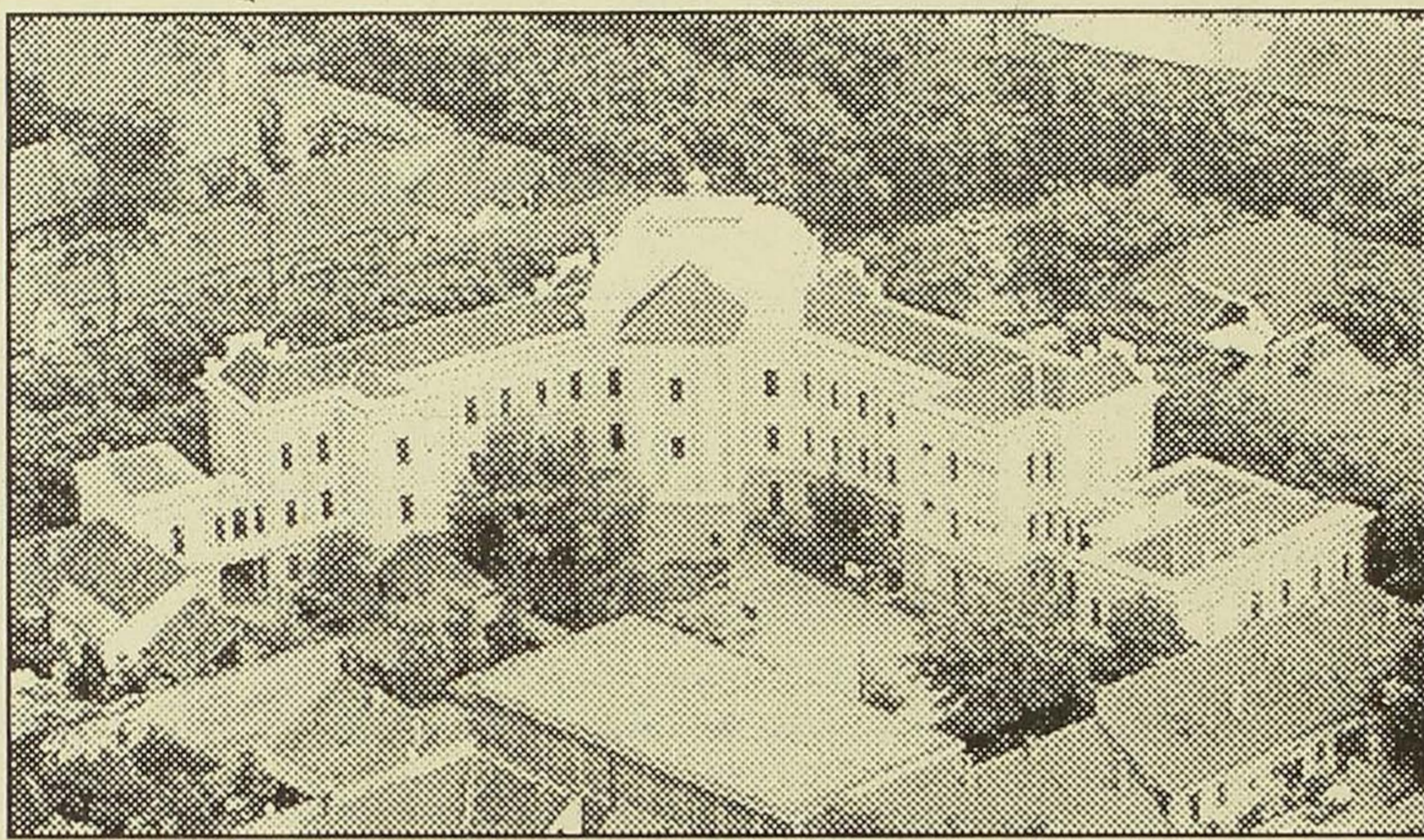
Zbog daljeg povećavanja broja učenika, već 1752. godine Gradski senat je odlučio da se osim profesora franjevca uzme još jedan pomoćni profesor koji bi poučavao niže razrede, dok bi dotadašnji profesor predavao samo u završnom razredu.⁸ Naime, do tada je jedini profesor kao i u tadašnjim osnovnim školama predavao svim razredima u istoj prostoriji u isto vrijeme (tzv. nepodijeljena nastava). Od 1750. godine nastavu u latinskoj školi je vodio franjevac Danijel Zavodszki, a kad je 1756. godine on postao gvardijanom subotičkog samostana, njegovo mjesto u školi je preuzeo Lucije Porubszki. Poslije njega, 1758. godine, profesor je István Horotkay, a od 1759. nastupa kao pomoćni profesor pater Florijan (prezime mu nije poznato).⁹

Profesori su, kako je u ono vrijeme bio običaj, s učenicima pripremali igrokaze koje su izvodili uoči blagdana u blagovaničnici franjevačkog samostana, a publiku su činili članovi gradske uprave, ugledni građani i roditelji učenika.¹⁰

U ovo vrijeme već su uhodano radila sva tri razreda. Međutim poteškoća je bila u tome što su bila samo dva profesora, a i kuća pored franjevačkog samostana u kojoj se izvodio nastavni rad imala je samo dvije prostorije. Stoga je od franjevačkog provincijala zatražen još jedan fratar profesor, na što je i stigao pozitivan odgovor iz Egera sa skupštine Reda, koja je bila održana 1761. godine. Nadalje, na sjednici Gradskog

senata od 2. rujna 1771. godine, odlučeno da se izgradi PRVA NOVA ŠKOLSKA ZGRADA. Konačno, tokom proljeća 1772. sagrađena je prva zgrada gimnazije s tri prikladne prostorije i malim tornjem. Kao što se vidi ovo je već zapravo treća lokacija subotičke gimnazije.¹¹

Međutim, nastupili su loši dani za subotičke franjevce. Godine 1773. oduzeta im je župa u gradu i predata dijecezanskom svećeniku Stjepanu

Ranicsu, koji je kao prvi subotički župnik postao ujedno i ravnatelj subotičke gimnazije po nalogu kaločkog nadbiskupa, grofa Józsefa Battyányija.¹²

Odnosi između franjevaca i gradskih otaca postali su veoma zategnuti, jer je dio gradskih otaca prihvatio nastojanja kaločkog nadbiskupa da se subotička gradska gimnazija preda pijaristima (katolički školski red). Naravno da su franjevci, kada su nakon što im je oduzeta župa saznali i za planove oko oduzimanja gimnazije, bili veoma nezadovoljni. Nastupio je tada period međusobnog optuživanja između subotičkih fratara i gradskih otaca. Franjevci su optuživali gradske oce za nezahvalnost, a

ovi su na to odgovorili protuoptužbom zbog zanemarivanja školskih dužnosti i daka, jer su u vrijeme prošenja (prema tadašnjem običaju franjevaca) i profesori bili poslani u prošnju, dok je za to vrijeme nastava bila otkazivana. Ipak, u strahu da ne izgubi gimnaziju, franjevački provincijal je prihvatio sve prigovore Gradskog senata te je čak ponudio da će poslati više profesora u Suboticu, tako da bi se latinska škola mogla

dopuniti sa višim tečajem (svih pet razreda). Na taj način gimnazija je i dalje ostala u rukama franjevaca, dok se plan s pijaristima nije ostvario.¹³

Iako su se stvari relativno povoljno završile za subotičke fratre u vezi oduzimanja gimnazije, u svakodnevnom životu bilo je prilično problema. Novopostavljeni župnik u Subotici u novoizgrađenoj „velikoj crkvi“, postavljen od kaločkog nadbiskupa, grofa Józsefa Battyányija, dr. Stipan Ranić, koji je imenovan i ravnateljem subotičke gimnazije, bio je po svemu sudeći prilično kontroverzna ličnost. Veoma često je dolazio u sukobe s fratrima i to uglavnom po pitanju njihovog gimnazijskog rada. Jednom

prilikom je za vrijeme ispizazvao skandaloznu scc zbog nekog sintaktičkog prala, istjerujući štapom iz učioce profesora sintakse Bartomeja Novaka. Gradski oci, ravno, nisu odobravali ovaj ravnateljjev postupak, te su vra profesora Novaka na svoju žnost.¹⁴ Međutim, bilo je u nosima između župnika Rarsa i fratara i takvih momen kada ga ljetopisac franjevačk samostana čak naziva:

„...confrater noster gratiosimus...“¹⁵

Uredbom carice Marije Terezije od 22. kolovoza 1774. godine objavljen je sveobuhvatni školski sistem pod nazivom: „Ratio educationis totiusque rei litterariae per totam Hungariam et provincias eidem adnexas“ (Vindobonae, MDCCCLXXVII.). Ovu uredbu izradili su Danijel Treštyánszky i József Úrményi, a uredba predstavlja preinaku djela opata Felbéra: „Die Allgemeine Schullordnung“ iz 1774. godine. U svojim 496 strana Ratio educationis (kako se kratko i popularno naziva), postavlja sveukupni školski sistem, čeli sve škole na: pučke (*versacula seu nationalis*), latinske akademije (pravo i humanističke znanosti) i sveučilišta, a u Ugarsku dijeli na deset školskih oblasti (Subotica je u ovoj uredbi pripadala školskoj oblasti sa sjedištem u Peču (Pécs)). Ratio educationis latinske škole podijelio na gramatičke škole i gimnazije. Gramatička škola se sastojala od gramatičke razreda a uz nje obično dodavala gimnazijske još dva humanistička razreda (poezija i retorika).

(nastavit će se)

⁸ U zapisniku Magistrata od 29. kolovoza 1752. stoji: „Ideo ad inventum est, sequentes per conducendum saecularem a prima octobris MDCCCLII. doceri.“, navedeno u izvorima pod brojem 3.

⁹ Podaci se mogu naći prema rasporedu dužnosti u Tabelariumu. „Liber continens tabulas capitulum et congregationum“ predstavlja pravo dodatni dio Ljetopisa a u njemu se nalazi popis dužnosti svih fratara po samostanima, navedeno u izvorima pod brojem 2.

¹⁰ Opširnije o ovome vidi u studiji autora pod naslovom: „Odgojno-obrazovni rad subotičke gimnazije“.

¹¹ Zapis u Ljetopisu franjevačkog samostana iz 1761. i zapisnik Magistrata od 2. rujna 1771., navedeno u izvorima pod brojem 4.

¹² U Ljetopisu franjevačkog samostana stoji doslovno: „Anno MDCCCLXXIV. die 1. novembris per ex. Archiepiscopum Josephum Battyányi signatus est praefectus scholarum A. Rev. Dominus Stephanus Ranics.“, navedeno u izvorima pod brojem 2.

¹³ Pismo provincijala je doslovno upisano u Ljetopis od 10. prosinca 1773., navedeno u izvorima pod brojem 4.

¹⁴ Zapisnik Magistrata od 18. siječnja 1775., navedeno u izvorima pod brojem 4.

¹⁵ Ljetopis franjevačkog samostana za 1776., navedeno u izvorima pod brojem 2.

Serijski o fratrima u režiji Tavankučanina

Franjevci u Hrvata na filmskoj vrpici

Branko Ištvančić, absolvent filmske i TV režije zagrebačke Akademije dramskih umjetnosti, za Obrazvoni program Hrvatske televizije početkom godine započeo je snimanje, po scenariju **Josipa Bratulića**, serijala o povijesti franjevaca u Hrvata, tog po mnogima najutjecajnijeg katoličkog reda u tom narodu, koje je završeno sredinom ljeta. Nakon odabira i montiranja snimljenog materijala, cijeli je pothvat rezultirao s pet polsatnih epizoda o povijesnoj nazočnosti i djelatnosti među Hrvatima „Reda male braće“, kako se on inače službeno naziva, a

U četvrtak, 11. rujna, počela je s radom I. Likovna kolonija slikara. Planom rada utvrđenim za ovu godinu, Likovni odjel HKC „Bunjevačkog kola“ uključio je i osnivanje ove kolonije. Njen je cilj okupljanje svojih članova i gostiju na jednom mjestu u prirodi, kako bi se kroz umjetničko stvaranje, razmjenu iskustava, zajednički rad i osobno druženje stvorili širi vidici, te postigao napredak i veća kvaliteta umjetničkog izraza.

Likovni odjel HKC „Bunjevačko kolo“ postoji i radi već punih osam godina i jedna je od najaktivnijih slikarskih grupa u Subotici. Osim odraslih slikara, okuplja i njeguje rad s mladima i djecom.

kojega je utemeljio sv. Franjo Asiški u prvoj polovici XIII. stoljeća, pa se stoga po utemeljivaču još nazivaju i franjevcima. Prva epizoda serije „Franjevci u Hrvata“ počela je s emitiranjem 28. kolovoza na Prvom programu HRT-a u 20 sati i 15 minuta, a nastavljeno je s njenim prikazivanjem svakog četvrtka u isto vrijeme.

Ovo je do sada najveći filmski projekt kojega je radio ovaj, očito, nadareni redatelj. Ovom prigodom uspio je vrlo zanimljivo spojiti estetiku i dinamiku „pokretnih slika“ s povijesnom građom koja se iznosi u obliku teksta, čime je serija izgubila na prepoznatljivoj suhoparnoj dokumentarnosti. Napomenimo još kakao je odabir glazbe za cijelu seriju učinio njegov mlađi brat **Pere Ištvančić**, student treće godina Muzičke akademije u Zagrebu.

(t. ž.)

I. Likovna kolonija slikara počela s radom

Kolonija će trajati do 14. rujna na salašu donatora **Paje Đuraševića** – Aleksandrovi salaši 104 (kod Bunarića).

Za sve prijavljene sudionike (koji su ispunili prijavni list i dostavili ga na adresu HKC „Bunjevačkog kola“), osiguran je prijevoz svakim danom u 9 sati ispred zgrade „Kola“, kao i ručak i večera. Slike koje se izrade na Koloniji ostaju u njenom trajnom posjedu, a oni koji su ih izradili nemaju nikakva autorska prava na njih.

Psihologija oko nas

Što je ljubav?

lesno izražavanje. Može se pokazati u pogledu, u treperenju glasa, u riječima koje se izgovaraju, u načinu dodira. Ljubav je u svemu združena s nježnošću. Onaj koji voli je nježan, tj. vidi voljenu osobu kao dragu, dobru, ljupku i dragocjenu. Ljubav čini lijepim ono što je ružno. Ljubav želi ostaviti osobu takvu kakva

jest, jer se upravo takva i dopada. Stoga je uvijek loš znak kada netko ulazi u brak s prikrivenom ili čak izraženom namjerom da drugog mijenja.

To je loš znak koji govori da ne voli konkretnu osobu kakva ona jest, već određenu projekciju o njoj, neko zamišljeno, možda idealno biće koje ne postoji. Naprotiv, onaj koji voli jednostavno je sretan u prisustvu voljene osobe; želi samo biti skupa s njom, poštuje je i uvijek je nježan.

Ljubav je temelj sveukupnog psihičkog života. Ona je osnovni ton koji osigurava harmonij osjećajnog života. Zato je korisno dublje analizirati ovaj materijalno-tjelesni aspekt ljubavi, jer, zapravo, na tom području mladi imaju najviše otvorenih pitanja i uopće tu vlada najveća zbrka: što imaju raditi, dokle smiju ići u

izrazima ljubavi itd. Tjelesni aspekt ljubavi može se izražavati na najrazličitije načine. Spomenit ćemo samo dva oblika: pogled i dodir.

Oči su ogledalo duše – kaže narodna mudrost. Sigurno ne bez osnove. Oči najviše izražavaju intimne doživljaje, osobne osjećaje itd. Pogled može biti veseo, žalostan, agresivan, nemiran, energičan, oduševljen, sumnjičav itd. U ljubavi oči odražavaju razdraganost bez usiljenosti. Takav je pogled majke na dijete, mladića na voljenu djevojku. Taj pogled je smirenost bez želje. Pogled je sasvim drugačiji kada nešto ili netko želi: više nije miran u divljenju, nije više čist i umirujući. Onaj kome je taj pogled upućen sa sigurnošću osjeća je li gledan s ljubavlju ili željom.

Dodir je drugi prirodni vanjski izraz ljubavi. Kada nam je netko dag, prirodno je da ga želimo dodirnuti, pomilovati. Majka uzima u naručje dijete, prijatelju stiskamo ruku ili ga tapšemo po ramenu, mladić grli djevojku, zaljubljeni se drže za ruke. Dodir kao znak ljubavi iskonski je znak afekta. Mnoge neuroze imaju korijene u nedostatku majčine ljubavi i nježnosti, nedostatku tjelesnog milovanja u djetinjstvu. Način kako se ljubav izražava dodiranjem jest individualan. Štoviše, postoje razlike između mladića i djevojke. Žene se uglavnom izražavaju spontanije u dodirima i imaju veću potrebu za dodiranjem nego muškarci. Ali treba uvijek imati u vidu da onaj koji je nježan nikada nije agresivan. Srdačan i topao stisk ruke može biti nježan, a stastven poljubac ili zagrljaj može djelovati agresivno.

Luan Marko Gashi

Počeci konjičkog sporta (V.)

Akcionari, osnivači Društva i organizatori

Period prve polovice prošlog stoljeća karakterizira uspon i unapređenje konjogojstva. Radi toga stvarane su manje i veće ergele konja na veleposjedničkim imanjima, a u arhivskim dokumentima pominje se i varoška ergela. (Cijelo prošlo stoljeće obilježavaju ergele obitelji Vojnić, čiji su konji bili poznati širom Monarhije, a kasnije i čuveni trkači na peštanskim i bečkim hipodromima).

Konjički sport razvija se, kako smo to već u ranijim napisima rekli, osnivanjem društva „Szabadkai Lóverseny Társaság“ („Subotičko društvo za konjičke utrke“) 1841., kao i povećanjem broja konja odgajivanih za jahanje, lov i utrkivanja u vlasništvu pojedinih odgajivača. Tako su stvoreni uvjeti za održavanje utrka konja. Prema sačuvanoj i veoma oskudnoj dokumentaciji iz tih vremena, možemo zaključiti da je novoosnovano Društvo svake godine (sem 1845.) priređivalo utrke, od kojih su najpoznatije bile one iz 1846. i 1847.

Značajno je za ovo Društvo da je ono organizirano već u to vrijeme na akcionaraskim osnovama, a činila su ga 76 akcionara. To su bili uglavnom imućni i ugledni građani ondašnje nam varoši. Društvo nije imalo stalni status društva poput današnjih. Ono se svake godine obnavljalo s novim akcionarima. Osnovni cilj je bio unapređenje konjarstva u varoši i okolici. Društvo je imalo i svoja pravila kojima su regulirani ciljevi i zadaće, unutarnja organizacija Društva, pravila natjecanja, nagrade i kazne. Uspomenu na ovaj dokument, koji nosi naziv „Szabadkai Lóverseny Társaság Könyvecskéje – 1846“, čuva Državna knjižnica „Szécsényi“ u Budimpešti.

Iz njega saznajemo da Pravilnik u nekoliko točaka utvrđuje načela. Prvo, za najboljeg konja će se smatrati onaj koji najbrže

stigne do cilja, s time da mora ispuniti i neke uvjete kao što su živahni narav, izdržljiva i dobra pluća, jake i elastične tetive budući će Društvo unapređivati samo tu rasu čiji konji budu posjedovali ove osobine. Drugo, ukoliko t

okolnosti budu dopustile, posebna pažnja će se obratiti na konjice, a manje na pariipe (konje), dok će najviše pažnje biti posvećeno pastuvima, s obzirom na postavljeni cilj – kako bi konj dobio što bolji uzgojni materijal, a samim tim i kvalitetno potomstvo. Treće, zadaća je konjskih utrka da preispita spomenuta pitanja, a nagrade će se smatrati kao pomoćno sredstvo doprinos za pospješivanje utrka i uzgoja konja. Četvrto, djelokrug Društva spada i nagrađivanje prikazanih ždrjebaca što treba djelovati kao djelotvorno sredstvo na uzgajivače.

Organizacija društva je bila postavljena na akcionaraskim osnovama. Član je mogao biti svaki pošten i dobar domorodac, a svemu se odlučivalo većinskim glasovima.

Društvo je svake godine biralo povjerenike, odnosno, kako bi mi to danas rekli, upravni odbor. Prema dokumentima iz 1846. članovi uprave su bili: predsjednik Stipan Kujundžić koji je naredne godine (1847.) bio izabran za gradonačelnik članovi natjecateljske komisije, odnosno suci Fábrián Verme odvjetnik i veleposjednik, István Zákó, Šime Sarić, Đuro Crnković i Ferenc Höbl; zapisničar Đeno Sarić; rizičari Ivan Radnić; starteri Grgo Mukić, János Vachler i Đuro Sarić; nadzornici redarstvene službe Bela Csorda ml. i Laz Veselinović. Svi su oni bili ugledni i poštenu građani i izuzetno cijenjeni među akcionarima. Inače, sam predsjednik bio dužan čuvati društvenu imovinu i raspoloživi kapital i skrbiti njegovom pravilnom usmjeravanju poput dobrog domaćina. Na kraju natjecateljske sezone, sav ostatak kapitala s ostalim dokumentima predati su narodne godine novom društvu akcionara.

(nastavit će se)

Ante Zomborčević

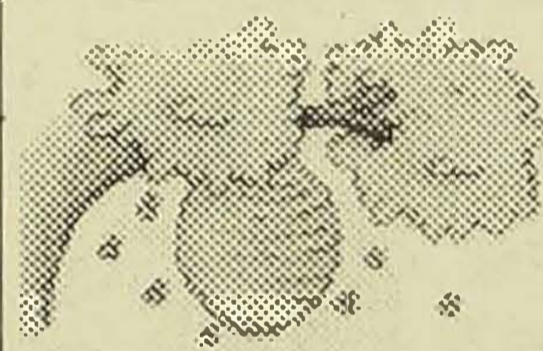
Struktura stvari (VI.)

(nastavak iz prošlog broja)

Četvrti nam govori o ujedinjavanju elektromagnetske sile i slabe nuklearne sile, grupa mezona je kombinacija začaranog kvarka i antikvarka. 1977. amerikanac Leon Lederman je otkrio novi mezon, bolje novi kvark-antikvark i najdonji ili ljepota. Kako teorija predpostavlja broj kvarkova bi trebao biti paran, šesti kada se dokaže imao bi ime: najgornji ili istina. Teoretski gravitaciona sila bi trebala da bude rezultat izmjenjivanja neke virtualne čestice, gravitona. Ova sila nikada ne odbija već privlači, a često njena snaga zavisi od najfundamentalnijem svojstvu nekoga tjela ili mase. Graviton na isti način djeluje na kvark, lepton, pa i na električki nabijenu česticu. Einst je vjerovao da ona djeluje na iskrivljenje prostora. Graviton se razlikuje od čestica sile, protona, W i Z čestica kao i gluona i spiona, temeljnu jedinicu u prirodi. Kvark i lepton posjeduju svaki za pola jedinice spina. Sve čestice sile, sem gravitona, posjeduju jednu jedinicu spina, u izvjesnom smislu duplu količinu spina oko vlastitih osi. Spin od jedne jedinice iste čestice (kvarkovi i leptoni) odbijaju jedno drugo. Svaki graviton ima dvije spin jedinice, tako da čestice stvaraju silu privlačenja čija snaga ovisi o masi tijela. Čestice s pola jedinice spina (kvarkovi i leptoni) ne mogu u neposrednoj blizini neke druge takve čestice postojati koja ima isto takva svojstva, zato se svi elektroni što kruže oko jezgri atoma ne nagomilavaju u jezgri najbližoj orbiti.

(nastavit će se)

Lazar Francišković

Pčelinji proizvodi i njihovo korištenje

U današnje vrijeme ljekovita vrijednost meda priznata je u suvremenoj makologiji. Njegovi osnovni sastojci (šećeri, mineralne soli, vitamini, fermenti, i loški aktivne i mnoge druge materije, kao i baktericidnost) doprinose njegovim ljekovitim osobinama. On pokazuje naročito povoljno djelovanje na nervni sustav i srčani mišić. U vezi s tim, suvremena medicina preporuča med u slučajevima mnogih oboljenja.

Uporaba meda kod prehlade

Med se primjenjuje kao univerzalno sredstvo protiv prehlade. Kod bolesti nastalih prehladom preporučuje se med s vrućim mlijekom (jedna žlica meda u čašu mlijeka), zatim s limunovim sokom (sok od pola ili cijelog limuna na 100 g meda). Djelovanje pokazuje sa sirupom od hrena (izaziva pojačanu cirkulaciju krvi u perifernim krvnim sudovima, hiperemiju i zagrijavanje, a omjer treba biti 1:1). Uzimanje meda u slučajevima prehlade, neophodno je 2-3 dana s ležanjem, kako bi med, poput lipov, izazvao znojenje. Lipov med se ne preporuča srčanim bolesnicima.

Med kao lijek za krvne sudove

Med se koristi i u slučajevima oboljenja srčanih krvnih sudova. On ima sposobnost da širi venozne krvne sudove i time poboljšava cirkulaciju, provodi krv kroz arterijske sudove. Dugotrajna uporaba (1-2 mjeseca), po 50 g dnevno, poboljšava opće stanje organizma, normalizira sastav krvi, povećava procent hemoglobina i također i tonuse srčanih mišića i krvnih sudova. Ne preporuča se bolesnicima s povišenim trigliceridima.

Ante Zomborčević

Vršidba (II.)

Posli urađenog risa, ukućani su željno čekali mašinu, a kad je ušla komšijsko guvno znali su da će za nekoliko sati doći da njim urađi posli poslo u proizvodnji žita. Kad mašina ode iz guvna gazda čeka tačno koliko je navrvo, jel mu je svo ovršeno žito prišlo preko mašine, a moće šnjotat (1.) šta će uraditi s dobivenim novcima od prodaje tog viška žita.

Vršidba je najsloženiji poljoprivredni poslo, u kojem nekoliko desetina ljudi radi na malom mistu, pa je moralo bit dobro smišljeno ko će raditi i da svi budu podjednako opterećeni radom. Zato je podijeljena vrlo razumna da se taj poslo mož uraditi najbolje, najbrže, najjeftinije. Evo jednog slučaja kako je to bilo na jednoj kasli „šestici“ (2.) s radom (3.), koju je tiro kazan (4.) di su bila radna mista: 1 mašinista, 1 ložač, 2 ranjača, 2 mažaša, 2 doboške, 2 radojaša, 4 snoplja, 4 koljara, 6 plivarki, 1 plivar, 2 kazaloša. Ukupno: 27 ljudi (5.). Moć je bit i drugačiji broj ljudi kad je misto rade kasla imala elevator; zavisilo je to i od veličine i opremljenosti kasle i dal je misto bilo 8 railo 6 ženski (6.). Po pogodbi vodnara (7.) je dao mašinar il gazda guvna.

Kad se mašina doselila u guvno, svako je znao šta treba raditi da ona bi prija počme zujiti. To su iskusni radnici postigli za 10-15 minuta. Radno vreme na mašini je počelo ujutru, dobrim prija svanuća, pogotovo u vreme uštapa. Ložač je usto oko 2 sata da za oko podrug (8.) data natira paru na 8-9 atmosfera. Radilo se uveče do 9-10 sati (9.) poslom su stali subatom oko podne jel oko male užne, al uvijek onkad je do dna ovršena podina na čeze kamare. Nediljom nikad nisu radili; ona je dan Gospodnji kad se ide u crkvu i kad se odmara. U nedilju posli užne došli su mašinista i ložač da očiste kazan, slame od vodenog kamenca i zamine pakolaše (10.) i ranjači da očiste kaslu, kod klizni ležajeva da odstrane potreban broj bajlaga (11.) a kotrljajuće ležajeve da podmažu i dotegnu kućišta. Prid večer su došli i ostali radnici i zanoćili kod mašine. Po kalendaru u vreme vršidbe pada samo jedan zapovidni blagdan – Velika Gospojina – pošali su je ko nedilju. U toku dana radnici su radili po smenama: jedna smena je trajala ko dva mareša (12.), a to je bilo svaki po sata do četrdeset minuta.

Tokom dana mašinu su zaustavili samo rad ila. Ručak je bio oko 7 sati, sa suvom ranom (slanina, krup, mlako, kiselna, mlad sir, luk...). Kuvana užna je bila oko podne (paprikaš, na gusto tarana, zelen gra (13.) s kuvanim mesom, na gusto gra...). Po dogovoru s radnicima obično su ponediljak i petak jel subata bili brezmesni dani (gust gra, tarana... s pogačom u kiselu jel lakumićima). Najčešće su kuvali ovčije meso, ako je blizo bio cincar (14.) jel od šilježeta kupljenog digod na salašu. Malu užnu su ili posli podne oko 4 sata (suva rana i skoro uvijek krastavci s kiselnom). Kuvana večera je bila uveče oko polak 7, a bila je slabija od užne. Kuvanje su ili iz zdile nji četvero jel je svako imo svoju zdilicu. Bilo je i drugačijeg načina kostiranja. Po koje mašine, koje su radile pod selom (15.), imale su samo tri ila, brez male užne, a ranu je kuvarica skuvala u selu i donela na kolima. Za astalom s gazdom uvijek su ili mašinista, ložači i dva ranjača. Kad je gazda guvna davo ranu radnicima, onda je ris bio manji za oko 1%.

Radnici su spavali pod slamom jel na kamari slame. Tamo njim je bilo najugodnije u vreme kanikule. Prid ris je ispražnjena košara, umazana krečom i uneta slama da u njoj mogu prinoćiti risari i radnici s mašine, ako tako oće i da u njoj ostave bućur. Mašinista je uvijek spavao u bodi, da bude blizo mašine.

Zdravo se vodilo računa o zaštiti na radu. Sve radnike je gazda mašine moro ocigurat od nesrićnog slučaja na mašini. U guvno se smilo pušiti na za to određenom mistu, a čiklić jel gar iz lule su utrnili u zemlji jel u kابلu s vodom. Kod svake mašine je stalo bure s barem 200 litara vode sa štrcaljkom (16.) da imadu s čim utrniti vatru, ako se slučajno zapali. Najopasnije radno misto su imali ranjači i doboške, jel su radili prid otvorenim bubnjom. Ranjač je stoji u udubljenju kasle do kolina, a doboškine noge su bile zaštićene daskom da ne vagne u bubanj. Doboške su radile s podvezanom suknjom, a u novije vreme u čakširama. U čakširama su bile i plivarke za sitnu plivu, jel su radile nuz lopatice velike vijalice. Pogonska mašina (kazan, saugas motor – 17. – jel traktor) u radu su morali bit udaljeni od kamare na najmanje 10 meteri. Velik kajiš, za prinos snage s pogonske mašine na kaslu, bio je zaštićen s obadve strane s izvučenim vringijama.

U ono vreme su u paru patrolirali žandari, skoro svaki dan oblazili mašinu i zagledali dal se poštivaju propis o radu kasle i oko nje. Nepoštovanje propisa su kažnjavali.

(nastavit će se)

MANJE POZNATE RIČI:

- šnjotat – smišljati;
- „šestica“ – jedna od veličina kasle, širina bubnja 50 cola = 1270 mm;
- rada – drvena prigrada ispred kasle – spričava mišanje krupne plive i slame;
- kazan – lokomobil, parna pogonska mašina;
- opis radni mista: mašinista – rukuje pogonskom mašinom; ložač – loži vatru u kazanu; ranjač – ubacuje snop žita u bubanj; mažaš – vezuje džakove i slaže i na mažu, izmiri i upiše težinu; doboška – ženska koja prisica uže snopa i dodata tog ranjaču; radojaš – skuplja slamu ispred rade i slaže na kolja; snopljar – dobacuje snopove doboški; koljar – nosi slamu na kamaru; plivarka – kupi i nosi krupnu i sitnu plivu; plivar – dije sitnu, a po dogovoru i krupnu plivu; kazaloš – dije kamaru slame;
- ako je radilo 6 ženski, onda su radile u muško – dobivale su isti tal ko i muškarcu, inače su imale 80% od onog što je pripalo muškarcima;
- vodnar – vuče vodu za kazan;
- podrug – jedan i po;
- u ono vreme, osim u vreme okupacije, sate u litnjom vrimenu nisu tirali naprid za 1 sat;
- pakolaš – zaptivač;
- bajlag – tanki plevani uložak u kućištu kliznog ležaja, s njim se smanjuje zazor;
- mereš – mirenje na maži od 500 kg – 9 džakova žita;
- zelen gra – boranija;
- cincar – mesar s ovčijim mesom;
- pod selom – blizo sela;
- štrcaljka – brentača, ručna klipna pumpa s rezervoarom od 50-60 litara vode i
- saugas motor – stabilni motor koji je za pogon hasnira gas dobiven loženjem drva, čutaka, drvenog uglja...

Alojzije Stantić

Knjižnički kutak

TAL

Tal je klasična bunjevačka riječ za nasljedstvo. Vodi porijeklo od njemačke riječi Teil (čita se: tajl) koja u književnom njemačkom značilo dio, a kod Podunavskih Nijemaca (Švaba) i danas znači isto i kod Bunjevaca. Svakako u vezi s ovim je i kasnolatinski izraz za nasljednike - condisionales, što bi bukvalno značilo suobninci.

Za nasljediti bački Bunjevci, osim riječi talovati, koriste i riječ nasliditi, dok se u novije vrijeme pod utjecajem srpskog jezika pojavila i riječ nasledovati.

Nasljeđivanje se vrši temeljem testamenta ili zakona.

Testamenat (sic!) je takođe klasična bunjevačka riječ (knjevni hrvatski oporuka, srpski - zaveštanje, a u oba jezika se još koristi i riječ testament - dakle, nešto drukčija nego kod Bunjevaca). Postoji više vrsta testamenata od kojih su u praksi najčešća dva: svojeručni (tzv. olografski) i pisani testament pred dva svjedoka (tzv. alografski), koji najčešće sastavljaju odvjetnici.

Zakonsko nasljeđivanje se primjenjuje kada nema testamentnog, i vrši se po nasljednim redovima. Po aktualnom austrijskom zakonu, u prvi nasljedni red ulaze potomci i braćni drug (koji nasljeđuju na jednake dijelove), u drugi red spradaju braći drug, roditelj i braća i sestre, u treći red „dide i majke“ u četvrti potomstvo itd. Ako nema zakonskih nasljednika, imovinu nasljeđuje Republika Srbija (ranije općina).

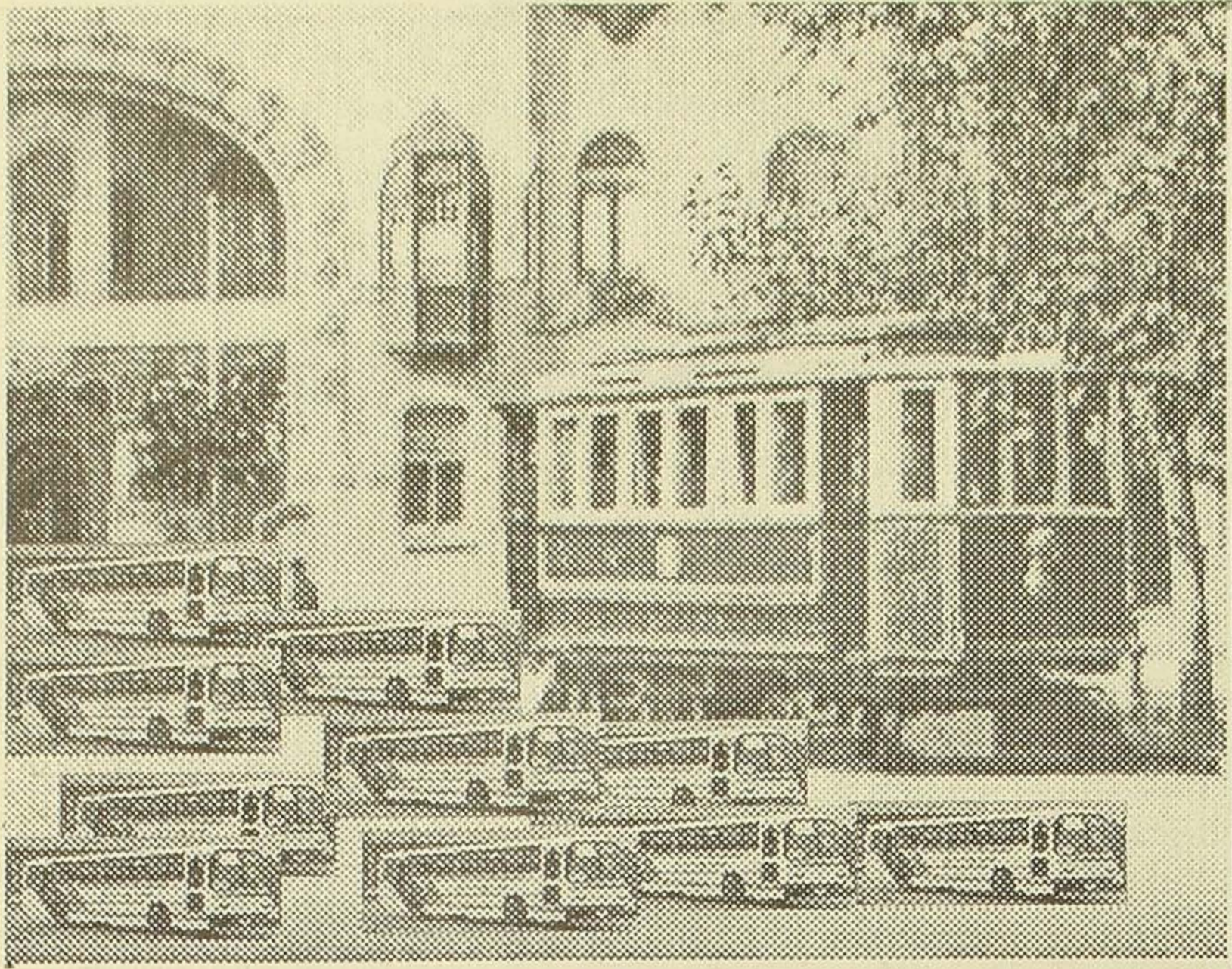
U slučaju da nema zakonskih nasljednika - oni nasljeđuju tzv. nužni dio kojim ostavitelj ne može raspolagati. Najvažniji su nužni nasljednici potomci umrlog, braćni drug i roditelji.

j.s.

CHARANT
PREDUZEĆE ZA
SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
TRGOVINU IIAO
TRU OBTUVAČICE I RAVNALICE I
SUDJETICA
024/35-004 direktor
37-004 komercijala
39-033 maloprodaja
33-337 magacin
telofaks 024/36-711

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS
FUNERO
PRIMATNO POGREBNO PODUZETJE
• Subotica, Kneževulj put 2
telefon (dnevno) 55 84-33
• Bajina, JNA 3 (u evocai)
• Marika, Apatin 762-024
(dnevno)
• Pali, J. Lajla 15 (u evocai)
• Oribidja, telefon 752-759
• Kogot, Baira Kiliten 7
telefon (dnevno) 791-202
• Novi Kneževulj, Marika, Tiro
telefon 024/36-417

DUKAT - I
KAFANI
KAVANI
NAVRATITE
Četvoro 150 mli dan od 12 do 22
(samo ponedjeljak)
1500 od 12 do 16 sati
PO POPULARNOJ CENI
Pripremamo i druge kuhinjske stvari (kao: štitice
ORGANIZIRAMO i druge prigodne svečanosti, svadbe
ručnice, večere, nameštaj, svadbeni prvog koljara
gostinica - umetke, nameštaj, nameštaj, nameštaj
DODITE
- nameštaj, nameštaj, nameštaj, nameštaj
SVAKE NEDELJE IZDAJEMO IZDAJEMO
PRIJATNO
Kuhinjske stvari, nameštaj, nameštaj

Tramvaj

Autobus do autobusa pun Kertesa, koji uvozi male direktore kako bi nam JUL bio pun mjesečine i zadovoljio Đinđićeve ambicije, te na taj način poboljšao subotički gradski prijevoz osobito na liniji od Marksovog puta prema senčanskom groblju.

Kutak sludnih

Nestanak Hrvata i u Subotici

Uvriježeni u praksi neočitavanja čovjekoljublja, te istrajni u sijanjima viševrsne magle & napose djelatni u magijskom činjenju Bunjevaca samo Bunjevcima, djelatnici partije ne skidaj nas s vlasti, kako smo ponizno izvijestili prošlog puta ovdje, svjedočili su nevjerojatnu i dodatnu, a patološku, skrb glede malodobnih Bunjevaca. Ovoga puta, objelodanivši njihovu listu u izbornoj, samo Njima, mezimici „Subotica“ preponosni su izjavili, kako je javio jedan od triju Gnevnik a PTC-a, da su na njoj predstavnici svih naroda ovoga kraja. Budući na njoj nema Hrvata pitamo se u sludnosti što su oni, što je s njima i gdje su odjednom nestali? Je li u pitanju to da među njima, daj Bože, manjka Njima sukladan povjerljivi kadar ili je po srijedi, a ne po nedjel(j)u, riječ o intenzivnim pripravama za objelodanjivanje podobnih Hrvata za davanja nekoliko žličica prava u svezi s primjenom kvantne teorije reciprociteta. Bilo kako bilo, sustavno, dugoročno & sludeno gledano doista je muka s tim narodom Hrvata ovdje.

Bunjevačka narodna pripovijetka

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Naoštrit i rascipit ezik

Baba Vranka i baba Stanka bile komšince. U jedne ezik s tri tocila naoštrit, u druge u tri struke rascipit, pa što jedna rasiče druga oma oplete.

Ide baba Vranka, poranila pa žmirka, a Stanka je dočekala:

– Šta je, da nisi oćoravila?

– Oćoravila da Bog da ti i mater koja te rodila. Ne vidiš da imam ječmen.

A baba Stanka ko vatrom opalita:

– Da Bog da ti na eziku izrasto, pa oma imo i brata i sestru.

Kazivao: Bono Kulišić
Gornji Sveti Ivan, Madžarska

Iz starog tiska

Lazica i objektivnost

Naš Lazica u Našem Slovu nikog ne napada, već svakom priznaje da je u pravu. Da li je moguće da svi imaju pravo? Kako da ne! Moguće je i to. Evo ovako:

Bać Bašo je bio čuven po svojoj mudrosti. Iz dalekih krajeva su dolazili kod njega da ga pitaju za savit. Tako dođe jednog dana kod njega sa drugog kraja sela Bartul Prznić i potuži se na svog komšiju Vecu Kavgadžića. Bać Bašo, pošto je saslušao Bartula, reče ovom:

– Ti si sasvim u pravu, idi samo kući, vidim da je svemu kriv tvoj komšija Veco.

Nije Bartul redovno ni otišao, kad evo upadne Veco i počeo da se tuži na Bartula. Bać Bašo sasluša i njega, te mu reče:

– Ti imaš pravo, idi mirno kući. Svemu je kriv Bartul.

Kad je i Veco otišao, uđe u sobu bać Bartulova žena, koja je sve čula, jer se nalazila u kujni kraj sobe, te reče bać Bartulu:

– Kako možeš da obadvojici priznaješ da su u pravu?! Ne mogu obadvojica imati pravo!

– I ti, ženo, imaš pravo, – odvrati ravnodušno bać Bašo.

(„Bunjevačko žackalo“, 7. ožujka 1940.)

(Na)učimo divanit

Dva glavata, a treći ko purovak. Jedan dovatio jednu sisu, a drugi drugu, a onom malom osto suv jezik (...) Ona dva glavata rastu ko iz vode, a onaj mali zakiko ko da ga tuku po glavi. Ona dva gloncije kad zaigraju, ta dica padaju s banka, al za poso ni da čuju, već rade otac i onaj mali.

(„Čovik s jednom manom“, „Bunjevačke narodne pripovijetke“, „Hrvatska riječ“, Subotica 1951.)

USRID KANIKULE, OMA POSLI TRI KRALJA, TIRA STIPAN BICIGLU U KRATKOJ KOŠULJI BEZ RUKAVA KROZ NJIVE. A SNIG DO DONJI TREPAVICA. Ide PERE NA SONGIMA I STIPANA PITA:

– TA STIPANE, NEŠ SE SMRZINIT?

A STIPAN SAV VRIDOVAN KAŽE:

– TA DI ĆU SE PERE SMRZINIT, KAD BICIGLU TIRAM LITNJIM PUTOM!

BF

MUDROST

Između dvije lijepe žene, uvijek se opredjeljujem za jednu. Jasno, napraviš sto nevolja njima, a jednu sebi. A orasa ni od korova.

Kuća se ljulja

Pijanac ko pijanac, navuko se ko riđo bare, ukasnio ko sunce posli magle, pa ključom pipa ključanicu, nikako da je napipa.

Oko ponoći naišo dobar čovičak, pa kad vidio kako se ona muči, uvatio ga s leđa, da ga učvrsti.

A pijanac će:

– Šta će to sad bit, jesam ja tebi skrivio štogod?

– Nisi, brate, ni meni ni sebi. Ja te držim da jedared ve potreviš ključom u bravu.

A pijanac njemu:

– Ludi, čovče, pa šta onda imaš držat mene?! Ne ljuljam s ja već kuća.

Kazivao: Tome Kopunović, Bilandžin, rođen 1906., Subotica